NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PAOLO MENGOZZI
prednesené 30. apríla 2009 [1]

I — Okolnosti, konanie a návrhy účastníkov konania

1. Rozhodnutím K(2004) 4221 v konečnom znení z 26. októbra 2004 o konaní podľa článku 81 [ES] (vec COMP/F-1/38.338 — PO/Ihly) (ďalej len „sporné rozhodnutie“) Komisia Európskych spoločenstiev v článku 1 konštatovala, že podniky William Prym GmbH & Co. KG a Prym Consumer GmbH & Co. KG porušili článok 81 ods. 1 ES tým, že sa zúčastnili na sérii dohôd, ktoré smerujú alebo prispievajú na jednej strane k rozdeleniu trhu s výrobkami tým, že rozdeľujú európsky trh s tvrdou galantériou, a na druhej strane k rozdeleniu geografických trhov tým, že rozdeľujú európsky trh s ihlami, spoločne s dvomi britskými podnikmi a ich dcérskymi spoločnosťami, konkrétne Coats Holdings Ltd a J&P Coats Ltd (ďalej spolu len „skupina Coats“), a Entaco Group Ltd a Entaco Ltd (ďalej spolu len „skupina Entaco“).

2. V článku 2 sporného rozhodnutia Komisia uložila odvolateľkám pokutu vo výške 30 miliónov eur.

3. V spornom rozhodnutí Komisia stanovila výšku pokuty v závislosti od závažnosti a dĺžky trvania porušenia, teda dvoch kritérií uvedených jednak v článku 15 ods. 2 nariadenia Rady č. 17 zo 6. februára 1962 (Prvé nariadenie implementujúce články [81] a [82] zmluvy) [2] v znení zmien a doplnení (ďalej len „nariadenie č. 17“), ako aj v článku 23 ods. 3 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy. [3] Pri výpočte výšky uloženej pokuty sa Komisia v spornom rozhodnutí riadila, hoci to výslovne neuviedla, aj metódou stanovenou v usmerneniach z roku 1998 k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO [4] (ďalej len „usmernenia“).

4. Z dôvodu závažnosti porušenia preskúmanej v bodoch 317 až 321 odôvodnenia sporného rozhodnutia Komisia prihliadla na charakter porušenia, na jeho „konkrétny dopad na trh“, ako aj na rozsah dotnutého geografického trhu. Na základe týchto

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Ú. v. ES 1962, 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3.
3 — Ú. v. ES L 1, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205.
4 — Ú. v. ES C 9, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171.

faktorov dospela k záveru, že podniky, ktoré sa zúčastnili na karteli, sa dopustili „veľmi závažného“ porušenia, v dôsledku čoho odvolateľkám stanovila základnú výšku pokuty na 20 miliónov eur.

5. Pokiaľ ide o trvanie porušenia, Komisia konštatovala, že porušenie trvalo aspoň päť rokov a tri mesiace, t. j. od 10. septembra 1994 do 31. decembra 1999. Aby prihliadla na dĺžku trvania porušenia, zvýšila základnú sumu pokuty o 50 %. Komisia tak stanovila základnú sumu pokuty odvolateľkám na 30 miliónov eur.

6. Okrem toho v bode 331 odôvodnenia sporného rozhodnutia Komisia odmietla odvolateľkám priznať poľahčujúce okolnosti a najmä zdôraznila, že k predčasnému ukončeniu protiprávnej dohody nedošlo v dôsledku jej zásahu a že toto ukončenie už zohľadnila pri stanovení dĺžky porušenia.

7. Navyše Komisia zastávala názor, že len skupina Entaco splnila podmienky stanovené v bode B oznámenia Komisie z 18. júla 1996 o neuložení alebo znížení pokút v prípadoch kartelov [5] (ďalej len „oznámenie o spolupráci“). Celková výška pokuty uložená odvolateľkám sa tak zvýšila na 30 miliónov eur.

8. Návrhom doručeným do kancelárie Súdu prvého stupňa Európskych spoločenstiev 28. januára 2005 sa odvolateľky domáhali najmä zrušenia sporného rozhodnutia v rozsahu, v ktorom sa ich týka, a subsidiárne zrušenia alebo zníženia pokuty, ktorá im bola spoločne uložená.

9. V rozsudku z 12. septembra 2007 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) [6] Súd prvého stupňa žalobe čiastočne vyhovel v rozsahu, v ktorom sa týkala zníženia pokuty, a konštatoval, že odvolateľkám sa protiprávne zamietla možnosť využiť ustanovenie bodu D ods. 2 oznámenia o spolupráci z dôvodu, že nenamietali voči skutočnostiam uvedeným v oznámení o výhradách, ktoré Komisia zaslala 15. marca 2004. V dôsledku toho Súd prvého stupňa v rámci svojej neobmedzenej právomoci v zmysle článku 229 ES znížil výšku uloženej pokuty na 27 miliónov eur. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. V rámci rozhodnutia o trovách konania Súd prvého stupňa zaviazal odvolateľky na náhradu 90 % ich vlastných trov konania a 90 % trov konania

5 — Ú. v. ES C 207, s. 4.
6 — Prym a Prym Consumer/Komisia, T-30/05, Zb. s. II-107.

Komisie a Komisiu zaviazal na náhradu zvyšnej časti trov konania.

II — Právna analýza

A — *Úvodné poznámky*

10. Návrhom doručeným do kancelárie Súdneho dvora 30. novembra 2007 odvolateľky podali odvolanie voči napadnutému rozsudku a domáhajú sa toho, aby Súdny dvor najmä zrušil uvedený rozsudok v rozsahu, v ktorom nepriaznivo zasahuje do ich právneho postavenia, a zrušil sporné rozhodnutie v rozsahu, v ktorom sa ich týka. Subsidiárne sa domáhali zrušenia alebo zníženia pokuty, ktorá im bola uložená v článku 2 sporného rozhodnutia, a vrátenia veci na Súd prvého stupňa, aby o veci opätovne rozhodol. Rovnako sa domáhajú, aby bola Komisia zaviazaná na náhradu celkových trov konania.

11. Vo vyjadrení k žalobe sa Komisia domáha, aby Súdny dvor odvolanie zamietol a zaviazal odvolateľky na náhradu trov konania.

12. Účastníci konania boli vypočutí na pojednávaní 5. marca 2009.

13. Na podporu svojho odvolania odvolateľky uvádzajú päť odvolacích dôvodov. Prvé dva odvolacie dôvody, ktoré sa zakladajú na porušení práv na obhajobu a na odopretí spravodlivosti, podporujú návrh na zrušenie napadnutého rozsudku (v celom rozsahu). Tri ďalšie odvolacie dôvody, ktorým sa budem podrobnejšie venovať v ďalšom texte, sa týkajú výlučne stanovenia výšky pokuty uloženej odvolateľkám a mohli by viesť, pokiaľ by sa aspoň jednému z nich vyhovelo, len k čiastočnému zrušeniu napadnutého rozsudku, prípadne k zmene sporného rozhodnutia, pokiaľ by Súdny dvor musel v súlade s článkom 61 prvým odsekom Štatútu Súdneho dvora konštatovať, že stav konania dovoľuje, aby sám vydal konečný rozsudok.

14. Hneď na úvod však musím uviesť, že podľa môjho názoru ani jeden z odvolacích dôvodov, ktoré odvolateľky uvádzajú na podporu svojho odvolania, nepovedie ani k čiastočnému zrušeniu napadnutého rozsudku, hoci v niektorých ohľadoch možno odôvodnenie v ňom uvedené podrobiť kritike, ako to ďalej uvediem.

B — *O prvom odvolacom dôvode založenom na porušení práv na obhajobu, okrem iného práva byť vypočutý*

1. Úvahy Súdneho dvora

15. Odvolateľky pred Súdom prvého stupňa tvrdili, že Komisia porušila ich právo byť vypočutý tým, že pôvodne jednotné konanie označené ako „Galantéria“ rozdelila na dve samostatné konania, označené konkrétne ako „Galantéria: ihly“ (ďalej len „vec Ihly“), ktoré viedlo k spornému rozhodnutiu, a konanie označené ako „Galantéria: zipsy a iné výrobky na zatváranie“ (ďalej len „vec Zipsy a iné výrobky na zatváranie“). Tvrdili, že keby Komisia dodržala ich právo byť vypočutý, objasnili by, že výška pokuty uloženej v spornom rozhodnutí mala byť stanovená v rámci spoločného posúdenia z dôvodu súvislosti medzi „vecou Ihly“ a „vecou Zipsy a iné výrobky na zatváranie“. Odvolateľky pritom tvrdili, že Komisia v spornom rozhodnutí neprihliadla na „vec Zipsy a iné výrobky na zatváranie“ a to viedlo k tomu, že pokuta uložená odvolateľkám v tomto rozhodnutí bola omnoho vyššia (približne 8,9 % celosvetového obratu odvolateliek), ako by bola bývala, keby sa obe veci posudzovali spoločne.

16. Súd prvého stupňa toto tvrdenie zamietol. Na úvod v bode 61 napadnutého rozsudku konštatoval, že v oznámení o výhradách, ktoré bolo odvolateľkám zaslané 15. marca 2004, sa jednoznačne uvádzal názov „oznámenie o výhradách v konaní PO/Tvrdá galantéria: ihly“, a preto odvolateľky najneskôr k tomuto dátumu vedeli, že Komisia začala v súvislosti s trhom s ihlami iné konanie. Podľa Súdu prvého stupňa teda odvolateľky mali možnosť vyjadriť sa k rozdeleniu konania vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách.

17. V bodoch 63 až 66 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uviedol:

„63. Pokiaľ ide o tvrdenia o strope 10 % a údajnej povinnosti Komisie vykonať ‚všeobecné posúdenie‘ vecí Ihly a Zipsy a iné výrobky na zatváranie, treba uviesť, že v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 sa stanovuje len to, že pokuta uložená všetkým subjektom, ktoré sa dopustili porušenia, nesmie prevyšovať 10 % jeho celosvetového obratu dosiahnutého počas predchádzajúceho hospodárskeho roka. Toto ustanovenie neodkazuje na sumu rôznych pokút uložených spoločnosti. Ak sa odvolateľky naozaj dopustili viacerých porušení, je skutočnosť, že tieto porušenia boli konštatované v rôznych rozhodnutiach, irelevantná. Otázkou zostáva len to, či skutočne ide o odlišné porušenia, alebo nie.

64. V tejto súvislosti právo Komisie rozdeliť, ako aj spojiť konania z objektívnych dôvodov bolo implicitne uznané v rozsudku Súdu prvého stupňa z 15. júna 2005, Tokai Carbon a i./Komisia (T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, […], ďalej len ‚rozsudok Tokai II'). V bode 118 tohto rozsudku Súd prvého stupňa konštatoval, že Komisia je oprávnená uložiť spoločnosti SGL Carbon, jednej zo žalobkýň v predmetnom konaní, tri rôzne pokuty (v dvoch rozhodnutiach), z ktorých každá je v súlade s obmedzeniami stanovenými v článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17, pod podmienkou, že spoločnosť SGL Carbon sa dopustila troch rôznych porušení podľa článku 81 ods. 1 ES.

65. V prejednávanej veci nie je situácia úplne porovnateľná so situáciou, v ktorej bol vydaný rozsudok Tokai II citovaný v bode 64, pretože veci Ihly a Zipsy a iné výrobky na zatváranie sa podľa odvolateliek prekrývajú, pokiaľ ide o ich pôvod, o dotknuté trhy, dĺžku porušenia a dotknuté podniky. Odvolateľky totiž uvádzajú, že vymedzenie trhu v oznámení o výhradách vo veci Zipsy a iné výrobky na zatváranie zodpovedá takmer ‚doslova' tomu, ktoré je uvedené v odôvodnení č. 46 [sporného] rozhodnutia.

66. Tieto tvrdenia však možno overiť až po prijatí rozhodnutia vo veci Zipsy a iné výrobky na zatváranie. Počas ústnej časti konania Komisia potvrdila, že správne konanie vo veci Zipsy a iné výrobky na zatváranie sa neskončilo a rozhodnutie sa zatiaľ neprijalo. Akékoľvek domnienky týkajúce sa jeho prípadného prijatia a údajnej neexistencie objektívnych dôvodov na rozdelenie konania (v súvislosti s touto požiadavkou pozri body 119 až 124 rozsudku Tokai II, už citovaného v bode 64) sú preto špekulatívnej povahy a nemôžu spochybniť zákonnosť [sporného] rozhodnutia."

2. Tvrdenia účastníkov konania

18. V súvislosti s týmto odvolacím dôvodom odvolateľky uvádzajú, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 61 napadnutého rozsudku rozhodol, že odvolateľky najneskôr od oznámenia o výhradách z 15. marca 1994 vedeli, že Komisia začala ďalšie konanie týkajúce sa trhu s ihlami, a preto sa proti rozdeleniu konania mohli vyjadriť. Podľa odvolateliek samotná skutočnosť, že vedeli o rozdelení konania, nestačí na to, aby mohli účinne uplatniť svoje práva na obhajobu. Podľa ich názoru mala Komisia uviesť skutočnosti a dôvody, na základe ktorých pristúpila k rozdeleniu konania, lebo z oznámenia o výhradách z 15. marca 1994 vyplýva len to, že Komisia považovala konanie odvolateliek v oblasti „galantéria: ihly" za konanie, ktoré predstavuje samostatné porušenie vo vzťahu ku konaniu v oblasti „galantéria: zipsy a iné výrobky na zatváranie". Podľa názoru odvolateliek dôsledkom nesprávneho právneho posúdenia Súdu prvého stupňa je fakt, že nemohli uviesť, že existuje značné množstvo skutočností vysvetlených v ich odvolaní, ktoré

nasvedčujú tomu, že konania vo veciach „Ihly“ a „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“ sa mali aspoň čiastočne považovať za jednotné a trvajúce porušenie v zmysle článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003. Na pojednávaní odvolateľky zdôraznili, že na Súd prvého stupňa podali žalobu o zrušenie rozhodnutia Komisie K(2007) 4257 v konečnom znení z 19. septembra 2007 vo veci COMP/E-1/39.168 — PO/Tvrdá galantéria: zipsy a iné výrobky na zatváranie [7] (ďalej len „rozhodnutie Zipsy a iné výrobky na zatváranie“).

19. Vo svojom vyjadrení k žalobe Komisia uvádza po prvé, že tento odvolací dôvod treba zamietnuť ako neprípustný v rozsahu, v ktorom odvolateľky prvýkrát uvádzajú, že štvrté porušenie vymedzené v rozhodnutí „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“ predstavuje jednotné a trvajúce porušenie konštatované v spornom rozhodnutí. Tvrdí totiž, že odvolateľky takú námietku pred Súdom prvého stupňa nikdy neuviedli, ani vo všeobecnosti. Komisia v tomto ohľade odkazuje najmä na body 12 až 23 žaloby podanej na Súd prvého stupňa, podľa ktorých odvolateľky tvrdili, že keby vedeli o rozdelení konania na dve časti, poukázali by na to, že pokuta v oboch konaniach nesmie presiahnuť 10 % celkového obratu. Po druhé Komisia rovnako považuje za neprípustné a subsidiárne za nedôvodné tvrdenie odvolateliek, podľa ktorého Komisia rozdelením konania porušila povinnosť odôvodnenia.

3. Posúdenie

a) O rozsahu odvolacieho dôvodu a o jeho prípustnosti

20. Na úvod treba pripomenúť, že v rámci odvolacieho konania sa právomoc Súdneho dvora obmedzuje na posúdenie právneho riešenia dôvodov prejednávaných pred súdmi rozhodujúcimi vo veci samej. [8] Účastník konania preto nemôže predložiť po prvýkrát až v konaní pred Súdnym dvorom taký dôvod, ktorý nebol predložený v konaní pred Súdom prvého stupňa, pokiaľ by to znamenalo, že Súdny dvor by mohol preskúmavať zistenia Súdu prvého stupňa so zreteľom na dôvody, ktoré Súd prvého stupňa nemal možnosť spoznať. [9]

21. V prejednávanej veci je nesporné, že odvolateľky pred Súdom prvého stupňa v rámci žalobného dôvodu založeného na

7 — Táto žaloba, ktorá sa v súčasnosti prejednáva pred Súdom prvého stupňa, je zaregistrovaná pod číslom T-454/07.

8 — Pozri v tomto zmysle najmä rozsudok z 1. februára 2007, Sison/Rada, C-266/05 P, Zb. s. I-1233, bod 95 a citovanú judikatúru.

9 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Sison/Rada, už citovaný.

porušení podstatných procesných náležitostí vytýkali porušenie ich práva byť vypočutý, lebo nemali možnosť sa vyjadriť k rozdeleniu konania vo veci „Ihly“ a vo veci „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“ pred prijatím sporného rozhodnutia.

22. Odvolateľky prebrali túto argumentáciu do odvolania, keď konkrétnejšie kritizujú bod 61 napadnutého rozsudku, ale zdá sa, že svoj žalobný dôvod rozšírili na „porušenie práva na obhajobu, okrem iného právo byť vypočutý“ bez toho, aby navyše tvrdili, že samotný Súd prvého stupňa porušil toto právo v konaní, ktoré viedlo k napadnutému rozsudku. Právo byť vypočutý je pritom len jednou z foriem, akými možno vykonať právo na obhajobu. Preto sa domnievam, že preskúmanie prvého odvolacieho dôvodu by sa malo obmedziť na overenie toho, či Súd prvého stupňa správne zamietol námietku odvolateliek týkajúcu sa porušenia ich práva byť vypočutý.

23. Pred týmto preskúmaním je potrebné odpovedať na dve námietky neprípustnosti, ktoré uviedla Komisia. Už teraz uvediem, že podľa môjho názoru by sa mali zamietnuť.

24. Po prvé, pokiaľ ide o prvú námietku neprípustnosti, treba na úvod poznamenať, že odvolací dôvod, ktorý som vymedzil, založený na porušení práva byť vypočutý, vôbec nepredstavuje nový dôvod, ktorý by nebol predmetom konania pred súdom rozhodujúcim vo veci samej a o ktorom Súdny dvor nemohol podľa judikatúry v zásade vedieť v rámci odvolania. [10]

25. Ďalej vo svojom vyjadrení k žalobe Komisia prejavuje isté váhanie, pokiaľ ide o vymedzenie údajne novej námietky odvolateliek týkajúcej sa existencie jednotného a trvajúceho porušenia v rámci dvoch konaní „Ihly“ a „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“ a odvoláva sa jednak na „tvrdenie“ a jednak na nový „dôvod“. [11]

26. Je síce pravda, že toto vymedzenie sa zdá byť zásadné na prijatie alebo neprijatie námietky neprípustnosti založenej na predložení nového odvolacieho dôvodu Súdnemu dvoru rozhodujúcemu v odvolacom konaní, ale Súdny dvor skúma túto otázku len zriedkavo a niekedy označí námietku za „tvrdenie“ a uzná jej prípustnosť bez toho, aby vopred skúmal, či v skutočnosti nejde o dôvod, [12] alebo, čo je podľa môjho názoru

10 — Pozri judikatúru citovanú v poznámke pod čiarou 8.

11 — Pozri v tejto súvislosti bod 3 vyjadrenia k žalobe.

12 — Pozri v tejto súvislosti, pokiaľ ide o prípustnosť tvrdení založených na Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísanom 4. novembra 1950 v Ríme, rozsudok z 18. januára 2007, PKK a KNK/Rada (C-229/05 P, Zb. s. I-439, bod 66), v ktorom Súdny dvor spresnil, že „ … v rámci odvolania môže odvolateľ uvádzať akékoľvek relevantné tvrdenie s jedinou výhradou, že odvolanie nezmení predmet sporu pred Súdom prvého stupňa. V rozpore s tým, čo tvrdí Komisia, neexistuje žiadna povinnosť, podľa ktorej by každé tvrdenie uvedené v rámci odvolania muselo byť predtým prejednané v prvostupňovom konaní. Obmedzenie v tomto zmysle nemožno prijať, pretože by malo za následok, že odvolacie konanie stratí podstatnú časť svojho zmyslu“.

nesprávne a zaslúži si kritiku, uplatní pravidlo neprípustnosti nových dôvodov na všetky nové tvrdenia predložené odvolateľmi na podporu ich odvolacích dôvodov a vyhlási také tvrdenie za neprípustné. [13]

27. Domnievam sa, že v tejto veci treba overiť, či námietka týkajúca sa existencie jednotného porušenia spočíva na odlišnom právnom základe ako odvolací dôvod založený na porušení práva byť vypočutý, a v takom prípade sa táto námietka musí považovať za nový a odlišný právny dôvod skôr, než sa vyhlási za neprípustnú, lebo bola prvýkrát vznesená pred Súdnym dvorom, alebo či taká námietka bola predložená iba na podporu odvolacieho dôvodu založeného na porušení práva byť vypočutý, a v takom prípade ide o tvrdenie, ktoré treba prijať. [14]

28. V prejednávanej veci pritom z odvolania, ako aj z vyjadrenia Komisie k žalobe vyplýva, že námietka založená na existencii jednotného a trvajúceho porušenia, pričom je nesporné, že takto pred Súdom prvého stupňa predložená nebola, sa zdá byť formulovaná len ako dôsledok toho, že Komisia údajne nedodržala právo byť vypočutý. Odvolateľky totiž, okrem iného v bodoch 12 a 13 odvolania, doslova uvádzajú dôsledky tejto údajnej procesnej vady, ktoré sú uvedené v časti ich odvolania pod názvom „Dôsledky procesnej vady na faktickú situáciu odvolateliek“, a odvolávajú sa na judikatúru, podľa ktorej porušenie práva byť vypočutý môže viesť k zrušeniu aktu len vtedy, pokiaľ by sa pri neexistencii takej vady mohlo konanie skončiť s iným výsledkom. [15] Tvrdenia v odvolaní, podľa ktorých existovalo množstvo dôkazov o tom, že konanie vo veciach „Ihly“ a „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“ sa malo považovať za jednotné a trvajúce, odvolateľky uvádzajú vo svojom odvolaní iba na účely toho, aby preukázali dopad údajného porušenia práva byť vypočutý na ich situáciu a sporné rozhodnutie. Ide teda o námietku predloženú len na podporu právneho dôvodu založeného na porušení práva byť vypočutý. Táto námietka sa preto musí považovať za tvrdenie, ktoré treba vyhlásiť za prípustné.

29. Z bodov 63 až 66 napadnutého rozsudku napokon vyplýva, že Súd prvého stupňa v rámci žalobného dôvodu založeného na porušení práva byť vypočutý zaujal stanovisko k otázke prípadného rozdelenia jednotného a trvajúceho porušenia. Zaiste, vzhľadom na argumentáciu odvolateliek uvedenú v bodoch 15 a 28 týchto návrhov týkajúcu sa vplyvu, aký malo nedodržanie práva byť vypočutý zo strany Komisie na výrok sporného rozhodnutia, také posúdenie Súdu prvého stupňa,

13 — Pozri okrem iného rozsudok z 21. septembra 2006, JCB Service/Komisia (C-167/04 P, Zb. s. I-8935), ktorý vo svojom bode 114 spresňuje, že: „v rámci odvolacieho konania je právomoc Súdneho dvora obmedzená na posúdenie právnych riešení žalobných dôvodov prejednávaných pred Súdom prvého stupňa“. Pozri aj rozsudok z 2. apríla 2009, France Télécom/Komisia (C-202/07 P, Zb. s. I-2369, body 59 a 60).

14 — Na základe rozlíšenia medzi právnym tvrdením a žalobným dôvodom vykonaného Súdnym dvorom v rozsudku z 25. októbra 2007, Komninou a i./Komisia (C-167/06 P, Zb. s. I-141*, uverejnenie abstraktu, bod 24).

15 — Pozri v tejto súvislosti najmä rozsudok zo 14. februára 1990, Francúzsko/Komisia, C-301/87, Zb. s. I-307, bod 31. Pozri v tomto zmysle aj rozsudok z 29. júna 2006, SGL Carbon/Komisia, C-308/04, Zb. s. I-5977, bod 98 a citovanú judikatúru.

napriek jeho trochu zmätočnej formulácii, bolo nesporne zahrnuté nadbytočne, lebo Súd prvého stupňa zamietol námietky odvolateliek založené na porušení práva byť vypočutý.

30. V rámci odvolacieho dôvodu, ktorý je prípustný, je však v zásade úlohou odvolateľa uviesť tvrdenia na jeho podporu, ako ho vníma, či už na základe tvrdení použitých na Súde prvého stupňa, alebo uvedením nových tvrdení najmä vzhľadom na postoje Súdu prvého stupňa. Keby to tak nebolo, odvolacie konanie by čiastočne stratilo svoj zmysel. [16]

31. Vzhľadom na predchádzajúce posúdenia je v každom prípade zjavné, že tvrdenia odvolateliek v bodoch 13 až 29 ich odvolania, pokiaľ ide o existenciu jednotného a trvajúceho porušenia spoločného pre konanie vo veciach „Ihly“ a „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“, nemožno vykladať ako tvrdenia, ktorými by sa v konaní pred Súdnym dvorom mal vzniesť odvolací dôvod založený na nesprávnom právnom posúdení alebo nesprávnom posúdení zistení uvedených v bodoch 250 až 260 odôvodnenia sporného rozhodnutia, podľa ktorých existovalo jednotné a trvajúce porušenie na trhoch vymedzených v predmetnom rozhodnutí. Keby to totiž tak bolo, podľa judikatúry by bol taký dôvod, týkajúci sa dôvodnosti sporného rozhodnutia, neprípustný, lebo je nesporné, že nebol vznesený pred Súdom prvého stupňa.

32. Po druhé, pokiaľ ide o námietku neprípustnosti vznesenú Komisiou, týkajúcu sa tvrdenia odvolateliek založeného na nedostatočnom odôvodnení rozdelenia konania, podľa mňa ju rovnako nemožno prijať.

33. Uznávam, že toto tvrdenie by sa malo vymedziť ako odvolací dôvod odlišný od odvolacieho dôvodu týkajúceho sa porušenia práva byť vypočutý a že nesporne nebolo vznesené pred Súdom prvého stupňa.

34. Toto dvojaké zistenie by mohlo viesť k zamietnutiu tohto dôvodu, pretože ide o novú skutočnosť. Okrem toho treba uviesť, že Súdny dvor už vo svojom rozsudku O'Hannrachain/Parlament rozhodol o neprípustnosti námietky, ktorá smerovala ku konštatovaniu porušenia povinnosti odôvodnenia, ktorého sa údajne dopustila inštitúcia Spoločenstva a ktorá nebola vznesená pred súdom rozhodujúcim vo veci samej, z toho dôvodu, že spor, ktorý je v rámci konania predložený Súdnemu dvoru, nemôže mať širší rozsah ako ten, ktorý bol predložený Súdu prvého stupňa. [17]

16 — Pozri rozsudok PKK a KNK/Rada, už citovaný, bod 64 a citovaná judikatúra.

17 — Rozsudok z 5. júna 2003, C-121/01 P, Zb. s. I-5539, bod 39.

35. Prístup prijatý v už citovanom rozsudku O'Hannrachain/Parlament sa mi však zdá veľmi nepružný, pretože sa v ňom neprihliada na judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej je porušenie povinnosti odôvodnenia dôvodom vo verejnom záujme, ktorý musí súd Spoločenstva vzniesť aj bez návrhu.[18] Ako pritom Súdny dvor nedávno uviedol v bodoch 49 a 50 rozsudku Chronopost/UFEX a i. vydaného v odvolacom konaní, dôvod vo verejnom záujme možno preskúmať v ktoromkoľvek štádiu konania, aj keby účastník konania, ktorý ho navrhuje, tak neurobil pred Súdom prvého stupňa.[19] V tejto súvislosti treba poukázať na to, že v bode 49 rozsudku Chronopost a La Poste/UFEX a i. Súdny dvor odkázal na bod 25 svojho rozsudku Komisia/Daffix,[20] v ktorom sa namietalo porušenie povinnosti odôvodnenia. Tento odkaz ma privádza k myšlienke, že Súdny dvor implicitne, ale nevyhnutne pripustil, že v rámci odvolacieho konania by malo byť možné predložiť dôvod založený na porušení povinnosti odôvodnenia, najmä z dôvodu nedostatočného odôvodnenia, napriek tomu, že tento dôvod nebol vznesený pred súdom rozhodujúcim vo veci samej.

36. V každom prípade sa zdá, že odvolateľky vytýkajú Súdu prvého stupňa, že údajné nedostatočné odôvodnenie rozdelenia konania na dve samostatné konania neskúmal aj bez návrhu.

37. Preto sa domnievam, že Súdny dvor by mal oba dôvody Komisie, ktoré smerujú ku konštatovaniu neprípustnosti prvého odvolacieho dôvodu, zamietnuť.

18 — Pozri okrem iného rozsudky z 2. apríla 1998, Komisia/Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Zb. s. I-1719, bod 67, a z 30. marca 2000, VBA/Florimex a i., C-265/97 P, Zb. s. I-2061, bod 114. K pojmu dôvod vo verejnom záujme pozri aj body 102 až 104 mojich návrhov k rozsudku z 13. septembra 2007, Common Market Fertilizers/Komisia, C-443/05 P, Zb. s. I-7209. Pokiaľ ide o povinnosť odôvodnenia aktu ako otázky vo verejnom záujme, ktorú musí súd skúmať aj bez návrhu, nezdá sa, že by judikatúra rozlišovala dvojakú funkciu pravidiel týkajúcich sa odôvodnenia, a to jednak funkciu preskúmania zákonnosti súdom (objektívny účel) a jednak funkciu umožňujúcu dotknutej osobe, aby spoznala dôvody prijatého opatrenia na účely obrany svojich práv a overenia dostatočného odôvodnenia aktu (subjektívny účel) (k tejto dvojakej funkcii pozri okrem iného rozsudky zo 17. januára 1984, VBVB VBBB/Komisia, 43/82 63/82, Zb. s. 19, bod 22; zo 17. januára 1995, Publishers Association/Komisia, C-360/92 P, Zb. s. I-23, bod 39, a z 18. septembra 2003, Volkswagen/Komisia, C-338/00 P, Zb. s. I-9189, bod 124). Nezdá sa, že by neprípustnosť konštatovaná v už citovanom rozsudku O'Hannrachain/Parlament spočívala na tomto type rozlíšenia. V každom prípade vzhľadom na výlučne subjektívny účel dodržania práva na obhajobu nemožno podľa mňa dôvod založený na porušení tohto práva (alebo práva byť vypočutý) vymedziť ako dôvod vo verejnom záujme. Súd Spoločenstva by preto nemal mať právomoc preskúmavať tento dôvod bez návrhu.

19 — Rozsudok z 1. júla 2008, C-341/06 P a C-342/06 P, Zb. s. I-4777.

20 — Rozsudok z 20. februára 1997, C-166/95 P, Zb. s. I-983, bod 25.

b) O veci samej

38. Pokiaľ ide o vec samotnú, zastávam názor, že predmetný odvolací dôvod sa musí zamietnuť.

39. Po prvé odvolateľky podľa mňa nemôžu vytýkať Súdu prvého stupňa, že v bode 61 napadnutého rozsudku rozhodol, že mali

možnosť vyjadriť sa k rozdeleniu konania v rámci svojho vyjadrenia k oznámeniu o výhradách, ktoré im bolo zaslané 15. marca 2004 a ktoré bolo jednoznačne označené ako „Oznámenie o výhradách v konaní PO/Tvrdá galantéria: ihly“.

40. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že oznámenie o výhradách stanovené nariadením č. 17 (a nariadením č. 1/2003) je vo vzťahu k rozhodnutiu, ktorým sa konanie ukončuje, dokumentom prípravnej fázy konania. Tento dokument vymedzuje predmet začatého správneho konania a Komisii bráni, aby vo svojom rozhodnutí vychádzala z iným námietok. V tomto dokumente sa musia uviesť skutočnosti, o ktoré sa Komisia v tomto štádiu konania opiera. Skutkové a právne posúdenia, ktoré v ňom Komisia uvádza, teda majú čisto predbežný charakter. [21]

41. Okrem toho dodržanie práva na obhajobu vyžaduje, aby sa v správnom konaní zúčastneným podnikom umožnilo, aby sa mohli vyjadriť k existencii a relevantnosti tvrdených skutočností, ako aj k dokumentom, ktoré Komisia použila na podporu svojho tvrdenia o existencii porušenia Zmluvy ES. [22] Komisia musí prihliadnuť na skutočnosti vyplývajúce zo správneho konania, či už na účely toho, aby upustila od námietok, ktoré sa ukázali ako nedôvodné, alebo aby zo skutkovej alebo právnej stránky upravila alebo doplnila svoju argumentáciu na podporu výhrad, na ktorých trvá. [23]

42. Inými slovami, dotknutý podnik je práve prostredníctvom oznámenia o výhradách informovaný o všetkých podstatných skutočnostiach, o ktoré sa Komisia opiera v tomto štádiu konania, a až po zaslaní tohto oznámenia môže v plnom rozsahu uplatniť svoje právo na obhajobu. [24]

43. V prejednávanej veci však oznámenie o výhradách z 15. marca 2004 jednoznačne vymedzuje predmet správneho konania, ktoré viedlo k prijatiu sporného rozhodnutia, na „tvrdú galantériu: ihly“.

44. Toto vymedzenie stačilo na to, aby sa odvolateľkám umožnilo vyjadriť sa k rozdeleniu konania, a v rozsahu, v ktorom sa domnievali, že ich toto rozdelenie nepriaznivo ovplyvnilo, voči nemu namietať.

21 — Pozri v tomto zmysle uznesenie z 18. júna 1986, British American Tobacco a Reynolds Industries/Komisia, 142/84 a 156/84, Zb. s. 1899, bod 13, ako aj rozsudky zo 17. novembra 1987, British American Tobacco a Reynolds Industries/Komisia, 142/84 a 156/84, Zb. s. 4487, bod 70, a zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 67 a citovanú judikatúru.

22 — Rozsudok Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný, bod 66 a citovaná judikatúra.

23 — Pozri rozsudky z 15. júla 1970, ACF Chemiefarma/Komisia, 41/69, Zb. s. 661, bod 92, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný, bod 67, ako aj uznesenie British American Tobacco a Reynolds Industries/Komisia, už citované, bod 13.

24 — Pozri rozsudok z 25. januára 2007, Dalmine/Komisia, C-407/04 P, Zb. s. I-829, bod 59 a citovanú judikatúru.

45. Bez toho, aby sa bolo treba vyjadriť k dôvodnosti tohto tvrdenia, by som navyše chcel poukázať na to, že odvolateľky v bode 10 svojho odvolania výslovne pripúšťajú, že z oznámenia o výhradách z 15. marca 2004 vyplýva, že Komisia považovala ich konanie vo veci „Ihly“ za samostatné porušenie vo vzťahu k ich konaniu v oblasti zipsov a iných výrobkov na zatváranie.

47. Dodávam, že vyjadrenie takých pripomienok v danom štádiu konania by neznamenalo, že odvolateľky by museli pripustiť existenciu porušenia vo veci „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“, [25] čo odvolateľky napokon ani netvrdia.

48. Po druhé ani tvrdenie, podľa ktorého rozdelenie konania v štádiu oznámenia o výhradách nebolo dostatočne odôvodnené, nemôže mať úspech.

46. Toto uznanie dokazuje, že odvolateľky sa v štádiu oznámenia o výhradách skutočne mohli účinne vyjadriť k rozdeleniu konania. Nevysvetlili pritom, z akých dôvodov, hoci boli informované o prijatí prinajmenšom predbežného stanoviska Komisie a aj ho poznali, k nemu nemohli vyjadriť aspoň stručné pripomienky v rámci svojej odpovede na oznámenie o výhradách, na ktorú mali odo dňa jeho oznámenia k dispozícii dvojmesačnú lehotu.

49. Treba pripomenúť, že správne konanie, ktoré vedie k prijatiu rozhodnutia o porušení článku 81 ods. 1 ES, je vo všeobecnosti rozdelené na dve štádiá, pričom každé z ich má *vlastnú vnútornú logiku*. Prvé obdobie, konkrétne prípravné štádium pred prijatím oznámenia o výhradách, musí umožniť, aby Komisia mohla zaujať stanovisko, pokiaľ ide o smerovanie konania. Druhé obdobie trvá od oznámenia výhrad až do prijatia konečného rozhodnutia a má Komisii umožniť s konečnou platnosťou rozhodnúť o vytýkanom porušení. [26]

25 — Podľa judikatúry Komisia môže od podniku žiadať, prípadne aj prostredníctvom rozhodnutia, aby jej poskytol všetky informácie o skutočnostiach, s ktorými sa môže oboznámiť, ale nemôže tomuto podniku uložiť povinnosť, aby jej poskytol odpovede, v ktorých by podnik musel priznať existenciu porušenia, ktoré musí Komisia preukázať (pozri rozsudok Dalmine/Komisia, už citovaný, bod 34 a citovanú judikatúru).

26 — Pozri v tejto súvislosti rozsudky z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P až C-252/99 P a C-254/99 P, Zb. s. I-8375, body 182 až 184, a z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, C-105/04 P, Zb. s. I-8725, bod 38.

50. Ako odvolateľky pripustili v odvolaní, z oznámenia o výhradách z 15. marca 2004 vyplýva, že Komisia zastávala názor, že porušenie stanovené v tomto dokumente, konkrétne porušenie týkajúce sa oblasti „tvrdá galantéria: ihly“, *predstavovalo jednotné a trvajúce porušenie*. Odvolateľky teda správne pochopili, najneskôr ku dňu oznámenia výhrad z 15. marca 2004, dôvod rozdelenia konania odo dňa tohto oznámenia na dve odlišné konania, z ktorých jedno viedlo k prijatiu sporného rozhodnutia.

51. V tejto súvislosti a na rozdiel od toho, čo navrhujú odvolateľky, si nemyslím, že by sa Komisii mohla uložiť povinnosť, aby podrobnejšie vysvetlila dôvody, ktoré ju viedli k vymedzeniu samotného predmetu takého dokumentu, akým je oznámenie o výhradách, ktorého účelom je práve vymedziť predmet štádia správneho konania, ktoré Komisiu musí priviesť k tomu, aby s konečnou platnosťou rozhodla o vytýkanom porušení. [27] Navrhovaný prístup by totiž mal za následok, že od Komisie by sa žiadalo, aby vysvetlila svoje predbežné stanovisko, ktoré je uvedené v oznámení o výhradách, vo vzťahu ku skutočnostiam vyplývajúcim z opatrení predbežného vyšetrovania, ktoré táto inštitúcia považuje za také, ktoré nemusia byť zahrnuté do tohto štádia správneho konania. Komisia by teda v súlade s judikatúrou bola nielen povinná v oznámení o výhradách uviesť všetky podstatné skutočnosti, o ktoré v tomto štádiu konania opierala svoje tvrdenie o existencii porušenia, ale musela by uviesť aj podrobné odôvodnenie skutočností (v zásade nepodstatných), o ktoré sa v rámci konania nebude opierať.

52. Uloženie takej požiadavky by v tomto štádiu konania bolo podľa mňa neprimerané.

53. V tejto veci treba zdôrazniť aj to, ako uviedli odvolateľky vo svojich podaniach, že v okamihu prijatia oznámenia o námietkach 15. marca 2004 Komisia neukončila vyšetrovanie v oblasti zipsov a iných výrobkov na zatváranie, a preto im v tejto veci nezaslala oznámenie o výhradách, ktoré prijala až 16. septembra 2004. Za takých podmienok sa dá o to menej pochopiť, ako by sa od Komisie mohlo požadovať, aby poskytla podrobné odôvodnenie týkajúce sa rozdelenia konania pri prijímaní prvého oznámenia o námietkach vo veci „Tvrdá galantéria: ihly“, keď v danom štádiu nijaký iný dokument neobsahoval konštatovanie o existencii iného porušenia článku 81 ods. 1 ES.

54. Navyše by som chcel poukázať na to, že v rozsudku van Landewyck a i./Komisia Súdny dvor zamietol žalobný dôvod založený na protiprávnom a nedôvodnom spojení troch pôvodne samostatných konaní v štádiu rozhodnutia o porušení článku 81 ods. 1 ES

27 — Pozri v tejto súvislosti rozsudok Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný, bod 183.

z toho dôvodu, že dotknuté podniky a združenia sa mohli vyjadriť k rôznym námietkam vzneseným počas správneho konania, ktoré vychádzali z rôznych sťažností postupne predkladaných v konaní. [28] Napriek neexistencii odôvodnenia rozhodnutia, ktorá bola predmetom žaloby v tejto veci, pokiaľ ide o „spojenie" troch konaní, Súdny dvor uviedol, že Komisii nič nebránilo v tom, aby o tomto porušení, ktoré bolo predmetom viacerých návrhov postupne podávaných v konaní, rozhodla jedným rozhodnutím. [29]

55. Nevidím dôvod, prečo by sa Komisii mala uložiť požiadavka uviesť podrobnejšie odôvodnenie v prípade, že pristúpi k rozdeleniu konania, keď oznámenie o výhradách už umožnilo odvolateľkám vyjadriť sa k tomuto rozdeleniu v správnom konaní, ktoré viedlo k prijatiu sporného rozhodnutia. V tejto súvislosti pripomínam, že odvolateľky pred Súdom prvého stupňa nikdy nevytýkali nesprávne právne alebo skutkové posúdenie, ktorého by sa Komisia mala v spornom rozhodnutí dopustiť, pokiaľ ide o konštatovania v bodoch 250 až 260 predmetného rozhodnutia, podľa ktorých na trhoch vymedzených v uvedenom rozhodnutí existovalo „jednotné a trvajúce porušenie" článku 81 ods. 1 ES.

28 — Pozri rozsudok z 29. októbra 1980, 209/78 až 215/78 a 218/78, Zb. s. 3125, body 29 až 32.

29 — Tamže, bod 32.

56. Domnievam sa teda, že Súd prvého stupňa nemusel aj bez návrhu prihliadnuť na údajné nedostatočné odôvodnenie týkajúce sa rozdelenia správneho konania.

57. Prvý odvolací dôvod preto treba zamietnuť ako nedôvodný.

C — O druhom odvolacom dôvode založenom na odopretí spravodlivosti a na porušení práva na účinnú súdnu ochranu

1. Tvrdenia účastníkov konania

58. Odvolateľky vytýkajú Súdu prvého stupňa, že odmietol overiť zákonnosť rozdelenia konania napriek tomu, že jednak pripustil, že prejednávaná vec sa líši od veci, ktorá viedla k už citovanému rozsudku Tokai II, a jednak mal k dispozícii indície, konkrétne oznámenia o výhradách zo 16. septembra 2004 a z 8. marca 2006 týkajúce sa konania vo veci „Zipsy a iné výrobky na zatváranie", podľa ktorých Komisia svojvoľne rozdelila jednotné a trvajúce porušenie. Na rozdiel od toho, čo Súd prvého stupňa rozhodol v bode 66 napadnutého rozsudku, výsledok predmetného konania už nebol špekulatívny. Súd prvého stupňa taktiež neprihliadol na skutočnosť, že zákonnosť sporného rozhodnutia

závisela od toho, či porušenie, ktoré bolo konštatované a sankcionované, predstavovalo porušenie odlišné od štvrtého porušenia sankcionovaného v rozhodnutí „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“.

59. Komisia v zásade pripomína, že rozhodnutie „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“ ešte nebolo prijaté v okamihu rozhodovania o veci, ktorá viedla k napadnutému rozsudku, a že oznámenia o námietkach sú dokumenty prípravnej povahy. Navrhuje, aby sa tento odvolací dôvod zamietol.

2. Posúdenie

60. Ako som už uviedol v rámci preskúmania prvého odvolacieho dôvodu, posúdenia Súdu prvého stupňa uvedené v bodoch 63 až 66 napadnutého rozsudku, prebraté do bodu 17 týchto návrhov, boli implicitne, ale nevyhnutne uvedené v rámci preskúmania vplyvu, ktorý údajné porušenie práva byť vypočutý mohlo mať na zákonnosť sporného rozhodnutia.

61. No vzhľadom na to, že Súd prvého stupňa podľa mňa správne rozhodol, že odvolateľky mali možnosť sa vyjadriť k rozdeleniu konania, posúdenia uvedené v bodoch 63 až 66 napadnutého rozsudku boli zahrnuté nadbytočne.

62. Podľa judikatúry výhrady namierené proti nadbytočným dôvodom uvedeným v rozsudku Súdu prvého stupňa nemôžu byť úspešné. [30]

63. Druhý odvolací dôvod teda podľa mňa treba vyhlásiť za neúčinný.

64. Tento odvolací dôvod je podľa môjho názoru v každom prípade nedôvodný.

65. Na úvod treba uviesť, že na rozdiel od toho, čo tvrdia odvolateľky, Súd prvého stupňa v bode 65 napadnutého rozsudku nekonštatoval, že prejednávaná vec sa líši od veci, ktorá viedla k rozsudku Tokai II, ale obmedzil sa na zhrnutie tvrdení odvolateliek na podporu ich názoru, podľa ktorého sa veci „Ihly“ a „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“ prekrývali natoľko, že situácia v prejednávanej veci nebola úplne porovnateľná so situáciou vo veci Tokai II. V bode 66 napadnutého rozsudku totiž Súd prvého stupňa konštatoval, že „tvrdenia [odvolateliek] však možno overiť až po prijatí rozhodnutia vo veci Zipsy a iné výrobky na zatváranie“.

30 — Pozri najmä rozsudky z 28. októbra 2004, van den Berg/Rada a Komisia, C-164/01 P, Zb. s. I-10225, bod 60, a z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 148.

66. Ďalej pokiaľ ide o samotné posúdenie v bode 66 napadnutého rozsudku, je nesporné, že v okamihu podania žaloby na Súd prvého stupňa a prejednávaní veci po ústnej časti konania ešte nebolo prijaté nijaké rozhodnutie o ukončení správneho konania vo veci „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“. Skutočnosť, ako uvádzajú odvolateľky, že Súd prvého stupňa mal v okamihu pojednávania vo veci, ktorá viedla k napadnutému rozsudku, k dispozícii dve oznámenia o výhradách adresované okrem iného odvolateľkám vo veci „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“, mu vôbec neumožňovala, aby ich z dôvodu nevyhnutne predbežnej povahy posúdení uvedených v týchto dokumentoch [31] považoval za indície o údajnej neexistencii objektívnych dôvodov na rozdelenie konania. Keby Súd prvého stupňa postupoval v súlade s prístupom navrhovaným odvolateľkami na podporu ich žalobného dôvodu a prihliadol by na skutočnosti uvedené v oznámeniach o výhradách, viedlo by to podľa mňa k nesprávnemu právnemu posúdeniu pri vymedzení odôvodnenia napadnutého rozsudku, pretože Súd prvého stupňa by vzal do úvahy predbežné posúdenia a neprihliadol by k prípadným vyjadreniam dotknutých podnikov, ktorým boli tieto oznámenia adresované, a tým by neprimeraným spôsobom predvídal rozhodnutie „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“. [32]

67. Okrem toho treba pripomenúť, že odvolateľky pred Súdom prvého stupňa nikdy netvrdili, že sa Komisia dopustila nesprávneho právneho alebo skutkového posúdenia, keď v spornom rozhodnutí uviedla existenciu jednotného a trvajúceho porušenia článku 81 ods. 1 ES.

68. Súd prvého stupňa sa teda mohol obmedziť na konštatovanie, že tvrdenia odvolateliek založené na prípravných aktoch k rozhodnutiu „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“, ktoré nebolo prijaté ani v čase prejednávania veci, ani v okamihu vyhlásenia napadnutého rozsudku, boli len špekulatívne a nemohli spochybniť zákonnosť sporného rozhodnutia.

69. Súd prvého stupňa sa teda nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v prvej vete bodu 66 napadnutého rozsudku uviedol, že tieto tvrdenia možno overiť až po prijatí rozhodnutia vo veci „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“. Práve naopak, pri odpovedi na tvrdenia odvolateliek svoje preskúmanie správne obmedzil na zákonnosť sporného rozhodnutia vo svetle dôvodov uvádzaných odvolateľkami. Podľa mňa preto nemožno tvrdiť, že Súd prvého stupňa odoprel spravodlivosť alebo porušil právo na účinnú súdnu ochranu.

70. Navyše posúdenie v prvej vete bodu 66 napadnutého rozsudku, ako aj spresnenie v bode 232 *in fine* toho istého rozsudku v súvislosti s primeranosťou pokuty uloženej v spornom rozhodnutí oproti pokute, ktorá odvolateľkám hrozila v rozhodnutí „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“, podľa ktorého sa odvolateľky mohli svojho tvrdenia dovolávať v rámci prípadného neskoršieho konania vo veci „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“,

31 — V tejto súvislosti pozri judikatúru uvedenú v poznámke pod čiarou 21 týchto návrhov.

32 — Pokiaľ ide o výšku pokút, pozri rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, bod 434.

podľa môjho názoru dokazujú snahu Súdu prvého stupňa dať odvolateľkám najavo, že ich námietky by mali s väčšou relevanciou smerovať voči rozhodnutiu, ktoré by sa prípadne malo prijať vo veci „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“. [33]

71. Vzhľadom na uvedené dôvody zastávam názor, že druhý odvolací dôvod založený na odopretí spravodlivosti a porušení práva na účinnú súdnu ochranu treba zamietnuť v prvom rade ako neúčinný a subsidiárne ako nedôvodný.

D — *O treťom odvolacom dôvode založenom na tom, že Súd prvého stupňa nedostatočne prihliadol na konštatovanie o porušení povinnosti odôvodnenia zo strany Komisie, pokiaľ ide o určenie závažnosti porušenia*

72. Tretí odvolací dôvod sa delí na dve časti, z ktorých prvá sa týka toho, že Súd prvého stupňa nedostatočne prihliadol na konštatovanie o porušení povinnosti odôvodnenia zo strany Komisie, pokiaľ ide o rozsah dotknutých trhov, a druhá sa týka toho, že Súd prvého stupňa nedostatočne prihliadol na konštatovanie o porušení povinnosti odôvodnenia zo strany Komisie, pokiaľ ide o konkrétny dopad porušenia na trh.

33 — Ako uviedli odvolateľky na pojednávaní v prejednávanej veci, proti rozhodnutiu „Zipsy a iné výrobky na zatváranie“ podali žalobu (pozri bod 18 týchto návrhov).

1. O prvej časti tretieho odvolacieho dôvodu založenej na tom, že Súd prvého stupňa nedostatočne prihliadol na konštatovanie o porušení povinnosti odôvodnenia zo strany Komisie, pokiaľ ide o rozsah dotknutých trhov

a) Posúdenie Súdom prvého stupňa

73. Vo svojej žalobe pred Súdom prvého stupňa odvolateľky najmä vytýkajú Komisii, že nedostatočne odôvodnila svoje posúdenie týkajúce sa rozsahu dotknutých trhov uvedených v spornom rozhodnutí.

74. Súd prvého stupňa najskôr v bode 87 napadnutého rozsudku uviedol, že vzhľadom na to, že predmet úpravy dohôd smeroval proti hospodárskej súťaži, Komisia v prejednávanej veci nebola povinná vymedziť trh na účely článku 81 ods. 1 ES.

75. V bode 88 napadnutého rozsudku však napriek tomu spresnil, že vzhľadom na to, že vo výroku sporného rozhodnutia sa uložila pokuta na základe nariadenia č. 1/2003, skutkové zistenia týkajúce sa dotknutého trhu boli relevantné, aj keď ich nedostatočná povaha nemohla viesť k úplnému zrušeniu predmetného rozhodnutia.

76. V bode 89 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa zdôraznil:

„89. Podľa usmernení sa totiž pri posúdení závažnosti porušenia ‚musí prihliadnuť' nielen na charakter porušenia, ale aj na ‚jeho skutočný dopad na trh tam, kde je ho možné merať' (bod 1 A prvý odsek). Na účely posúdenia konkrétneho dopadu porušenia na trh pritom treba nevyhnutne tento trh vymedziť. V usmerneniach sa stanovuje, že na účely určenia závažnosti porušenia je ‚nevyhnutné brať do úvahy efektívnu ekonomickú kapacitu vinníkov, ktorou môžu spôsobiť značnú škodu iným prevádzkovateľom' (bod 1 A štvrtý odsek), čo znamená, že je nevyhnutné určiť rozsah trhov a trhových podielov dotknutých podnikov."

77. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že v súvislosti s vymedzením trhov neexistuje žiadny nedostatok odôvodnenia (bod 95 napadnutého rozsudku), a následne preskúmal zistenia Komisie týkajúce sa rozsahu trhu uvedené v bodoch 45 a 46 odôvodnenia sporného rozhodnutia.

78. V bode 98 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa uviedol, že posúdenia Komisie týkajúce sa rozsahu troch trhov s výrobkami, ktoré vymedzila, boli neúplné a neumožňovali overiť veľkosť všetkých dotknutých trhov. V bode 99 napadnutého rozsudku konštatoval, že sporné rozhodnutie „bolo odôvodnené nedostatočne, čo by mohlo viesť k čiastočnému zrušeniu [uvedeného] rozhodnutia…, pokiaľ konštatovania Komisie týkajúce sa efektívnej ekonomickej kapacity dotknutých podnikov, ktorá by mohla spôsobiť značnú škodu, sa neopierajú o iné dôvody [sporného] rozhodnutia".

79. V bodoch 100 a 101 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa konštatoval:

„100. Za okolností prejednávanej veci pritom žalobkyne nikdy nespochybnili konštatovania Komisie uvedené v [odôvodnení] [sporného] rozhodnutia, ktoré umožnili potvrdiť existenciu takej kapacity aj pri neexistencii uvedených údajov. Komisia totiž v [bode] 325 [odôvodnenia] [sporného rozhodnutia] konštatovala, že počas obdobia porušenia boli spoločnosti Prym a Entaco vodcami na európskom trhu výroby ihiel a že hospodárska súťaž bola veľmi obmedzená [predovšetkým zo strany Needle Industries (India) Ltd]; že spoločnosť Prym bola v Európe číslom jeden v ďalších odvetviach tvrdej galantérie, ako sú zapínacie systémy a špendlíky, a jedným z hlavných konkurentov na trhu so zipsami, a že spoločnosti Coats a Prym boli hlavnými konku-

rentmi značiek Milward a Newey, pokiaľ ide o maloobchodný predaj ihiel na ručné šitie.

101. Tieto poznámky, nazvané ‚Rozdielne zaobchádzanie', sa nachádzajú v časti ‚Závažnosť porušenia' [sporného] rozhodnutia a obsahujú odkazy na kritériá relevantné pre hodnotenie efektívnej ekonomickej kapacity účastníkov porušenia spôsobiť značnú škodu. Žalobkyne okrem toho nikdy nespochybnili, že patrili medzi najsilnejšie hospodárske subjekty v dotknutom odvetví."

b) Tvrdenia účastníkov konania

80. Súd prvého stupňa podľa odvolateliek neprihliadol na skutočnosť, že porušenie povinnosti odôvodnenia, pokiaľ ide o rozsah trhov s výrobkami, malo vplyv na stanovenie konkrétnej závažnosti porušenia vzhľadom na to, že stanovenie tejto závažnosti sa spája s viacerými kumulatívnymi kritériami. V tejto súvislosti odvolateľky spresňujú, že samotná Komisia v bode 333 odôvodnenia sporného rozhodnutia uviedla, že závažnosť porušenia určila na základe rozsahu dotknutých trhov a ekonomickej kapacity účastníkov porušenia spôsobiť značnú škodu.

81. Súd prvého stupňa sa mal dopustiť aj nesprávneho právneho posúdenia, keď uviedol, že Komisia dostatočne opísala konkrétny dopad porušenia na trh a v bode 101 napadnutého rozsudku odkázal na postavenie vodcu dotknutých podnikov. Súd prvého stupňa tak nevzal do úvahy rozdiel medzi určením efektívnej ekonomickej kapacity podniku spôsobiť značnú škodu a určením konkrétneho dopadu na trh, pokiaľ sa dá merať. Odvolateľky síce pripúšťajú, že odkaz na postavenie vodcu môže stačiť na konštatovanie ekonomickej kapacity podniku spôsobiť značnú škodu, ale nemôže stačiť na meranie konkrétneho dopadu na trh, kde sa vyžaduje konštatovanie o rozsahu trhu. Odvolateľky sa navyše domnievajú, že medzi bodom 89 a bodmi 99 a 100 napadnutého rozsudku existuje rozpor. Nesprávne posúdenia v napadnutom rozsudku by preto podľa nich mali viesť k zrušeniu sporného rozhodnutia.

82. Komisia namieta, že pri správnom výklade napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa potvrdil povinnosť vymedziť rozsah trhov s výrobkami, len pokiaľ ide o kapacitu dotknutých podnikov spôsobiť značnú škodu. Pokiaľ by sa však ako v tejto veci dala táto kapacita preukázať inými spôsobmi, Komisia by nemala povinnosť určiť rozsah trhov (body 89, 90, 99 a 101 napadnutého rozsudku). Okrem toho z judikatúry Súdu prvého stupňa vyplýva, že metóda výpočtu pokút opísaná v usmerneniach vôbec nestanovuje, aby sa na účely stanovenia základnej sumy pokuty vzal do úvahy rozsah trhov s výrobkami.

83. Podľa Komisie si Súd prvého stupňa nezamenil otázku určenia skutočnej kapacity podniku spôsobiť značnú škodu s otázkou určenia konkrétneho dopadu porušenia, pretože v bode 115 napadnutého rozsudku konštatoval vadu odôvodnenia v súvislosti s konkrétnym dopadom.

84. Dodáva, že keď Súd prvého stupňa v bode 89 napadnutého rozsudku rozhodol, že Komisia bola povinná vymedziť dotknutý trh, a teda aj určiť jeho rozsah, nemohol zastávať názor, že také vymedzenie zodpovedá vymedzeniu, ktoré treba vykonať v rámci uplatnenia článku 82 ES, lebo inak by bola judikatúra, podľa ktorej Komisia nie je povinná na základe článku 81 ods. 1 ES vymedziť trh, úplne zbavená svojho významu. V každom prípade však prípadné pochybenia týkajúce sa konštatovaní o rozsahu trhov nemôžu viesť k úplnému zrušeniu sporného rozhodnutia.

c) Posúdenie

85. Na úvod treba spresniť, že v rámci tejto časti tretieho odvolacieho dôvodu sa námietky odvolateliek adresované voči napadnutému rozsudku týkajú len posúdenia Súdom prvého stupňa, pokiaľ ide o odôvodnenie sporného rozhodnutia týkajúceho sa rozsahu dotknutých trhov na účely určenia závažnosti porušenia. Keďže, ako sa už uviedlo, závažnosť porušenia je jedným z dvoch kritérií stanovených v článku 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 na výpočet pokuty, táto časť odvolacieho dôvodu, za predpokladu, že by bola prijatá, môže viesť okrem zrušenia napadnutého rozsudku k čiastočnému zrušeniu sporného rozhodnutia, ako konštatoval Súd prvého stupňa v bodoch 88 a 99 napadnutého rozsudku, prípadne k jeho zmene.

86. Nemyslím si však, že by táto časť mohla uspieť.

87. Po prvé, ako vo vyjadrení k žalobe správne uviedla Komisia, odvolateľky sa vo viacerých ohľadoch dopustili nesprávneho výkladu kritizovaných dôvodov napadnutého rozsudku v tom, že zamenili posúdenia Súdu prvého stupňa týkajúce sa rozsahu trhov s posúdeniami — ktoré sú okrem iného predmetom druhej časti tohto odvolacieho dôvodu a boli uvedené aj v iných bodoch odôvodnenia napadnutého rozsudku — týkajúcimi sa konkrétneho dopadu porušenia na trh. Na rozdiel od toho, čo tvrdia odvolateľky, totiž Súd prvého stupňa nikdy nekonštatoval, že Komisia dostatočne opísala konkrétny dopad porušenia na trh, keď v bode 101 napadnutého rozsudku odkázal na vedúce postavenie dotknutých podnikov. Posúdenia v bode 101 napadnutého rozsudku sa týkajú výlučne efektívnej ekonomickej kapacity dotknutých

podnikov spôsobiť značnú škodu iným hospodárskym subjektom v zmysle bodu 1 A štvrtého odseku usmernení, a nie konkrétneho dopadu porušenia na trh podľa bodu 1 A prvého odseku usmernení.

88. Po druhé, zdá sa, že odvolateľky sa domnievajú, aj keď ich argumentácia nie je v tomto ohľade úplne jasná, že kritériá týkajúce sa posúdenia závažnosti porušenia na účely výpočtu pokuty sú kumulatívne, a že keď Komisia zahrnie rozsah trhu medzi tieto kritériá, ako v spornom rozhodnutí, Súd prvého stupňa nemôže rozhodnúť, že nedostatočné odôvodnenie v súvislosti s týmto kritériom možno doplniť odkazom na konštatovania v spornom rozhodnutí týkajúce sa efektívnej ekonomickej kapacity dotknutých podnikov spôsobiť značnú škodu.

89. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa judikatúry sa musí závažnosť porušení preukázať v závislosti od viacerých skutočností, predovšetkým od konkrétnych okolností veci, jej súvislostí a odstrašujúceho účinku pokút, a to bez toho, aby sa vypracoval záväzný alebo taxatívny výpočet kritérií, na ktoré treba povinne prihliadnuť. [34]

90. Súdny dvor rozhodol, že medzi faktory, ktoré treba vziať do úvahy pri posúdení závažnosti porušení, patrí konanie každého podniku, úloha, ktorú zohrávajú pri zavádzaní zosúladených postupov, zisk, ktorý môžu z tohto konania nadobudnúť, ich veľkosť a hodnota dotknutého tovaru, ako aj hrozba, ktorú daný typ porušenia predstavuje pre ciele Európskeho spoločenstva. [35]

91. V zásade teda neexistuje nijaká povinnosť Komisie vziať do úvahy rozsah trhov s výrobkami ako kritérium na posúdenie závažnosti porušenia, pretože ide len o jedno z viacerých kritérií. [36]

92. Na rozdiel od toho, čo tvrdia odvolateľky s odvolaním sa na bod 91 už citovaného rozsudku Aalborg Portland a i./Komisia, z uvedeného bodu nemožno odvodiť iný záver. Tento bod totiž uvádza len to, že „rozsah dotknutého trhu“ sa má vziať do úvahy, čo sa určite vzťahuje na rozsah dotknutého geografického trhu, ako to potvrdzuje bod 1 A usmernení, nie na ekonomický rozsah (alebo veľkosť obratu) dotknutých trhov.

34 — Pozri rozsudky zo 17. júla 1997, Ferriere Nord/Komisia, C-219/95 P, Zb. s. I-4411, bod 33; z 15. októbra 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný, bod 465; Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, bod 241, a Dalmine/Komisia, už citovaný, bod 129.

35 — Pozri najmä rozsudky zo 7. júna 1983, Musique Diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, Zb. s. 1825, bod 129; Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, bod 242, a Dalmine/Komisia, už citovaný, bod 130.

36 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Dalmine/Komisia, už citovaný, bod 132.

93. Treba pripomenúť, že v spornom rozhodnutí Komisia uviedla, že pri určení závažnosti porušenia vychádzala z rôznych faktorov, akými sú rozsah trhov a efektívna ekonomická kapacita podnikov spôsobiť značnú škodu iným hospodárskym subjektom, pričom tento posledný faktor je výslovne uvedený v bode 1 A štvrtom odseku usmernení.

94. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že odvolateľky nekritizujú konštatovanie Súdu prvého stupňa uvedené v bode 89 napadnutého rozsudku, podľa ktorého na účely posúdenia závažnosti porušenia je nevyhnutné (a preto účelné) určenie rozsahu trhov, aby bolo možné stanoviť efektívnu ekonomickú kapacitu podnikov spôsobiť značnú škodu iným hospodárskym subjektom v zmysle usmernení.

95. Odvolateľky napriek tomu konštatujú, že Súd prvého stupňa si protirečil, keď najskôr stanovil túto požiadavku, ale následne v bodoch 99 a 100 napadnutého rozsudku pripustil, že nedostatočné odôvodnenie, ktoré konštatoval, pokiaľ ide o určenie rozsahu trhu, by mohlo byť nahradené odkazom Komisie v bode 325 odôvodnenia sporného rozhodnutia na postavenie vodcu na trhoch, ktorý odvolateľky nespochybňovali.

96. Aj keď sa domnievam, že odvolateľky v každom prípade relevantne zdôrazňujú rozpor, ktorý vyplýva z výkladu odôvodnenia v bodoch 89, 99 a 100 napadnutého rozsudku, [37] táto námietka napriek tomu podľa mňa nemôže mať úspech z nasledujúcich dôvodov.

97. Ako rozhodol aj Súdny dvor a Súd prvého stupňa to pripomenul v bode 90 napadnutého rozsudku, na určenie vplyvu, ktorý podnik môže mať na trh, sú relevantné trhové podiely tohto podniku. [38]

98. Z tejto judikatúry však nemožno odvodiť, že na posúdenie vplyvu podniku alebo, ako uvádzajú usmernenia, efektívnej ekonomickej kapacity podniku spôsobiť značnú škodu iným hospodárskym subjektom, treba merať túto kapacitu tak, že Komisii sa uloží povinnosť predbežne vymedziť trh a posúdiť jeho rozsah v závislosti od veľkosti obratu. [39]

37 — Pripomínam, že podľa ustálenej judikatúry je otázka rozporu v odôvodnení Súdu prvého stupňa právnou otázkou, ktorá ako taká môže byť vznesená v rámci odvolania; pozri najmä rozsudok Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný, bod 71 a citovanú judikatúru.

38 — Rozsudok zo 17. decembra 1998, Baustahlgewebe/Komisia, C-185/95 P, Zb. s. I-8417, bod 139.

39 — Pripomínam, že v bode 95 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa rozhodol, že Komisia dodržala povinnosť odôvodnenia, pokiaľ ide o vymedzenie dotknutých trhov, čo odvolateľky nekritizovali.

99. Ako Komisia správne konštatovala, keby sa bod 89 napadnutého rozsudku vykladal v takom zmysle, že ukladá uvedenú požiadavku, viedlo by to k tomu, že Komisia by musela preukázať niečo, čo nie je povinná preukázať ani na konštatovanie porušenia podľa článku 81 ods. 1 ES, keď je toto porušenie svojou povahou v rozpore s predmetným článkom, ako to Súd prvého stupňa konštatoval v bodoch 86 a 87 napadnutého rozsudku s odvolaním sa na ustálenú judikatúru (dôvody, ktoré navyše odvolateľky nespochybňujú). [40]

100. Takýto prístup by tiež znamenal veľmi striktný výklad usmernení.

101. Aj keď sa domnievam, že Súd prvého stupňa správne konštatoval, že Komisia na účely stanovenia závažnosti porušenia a výpočtu pokuty musela vziať do úvahy efektívnu ekonomickú kapacitu účastníkov porušenia spôsobiť značnú škodu iným hospodárskym subjektom podľa bodu 1 A štvrtého odseku usmernení, podľa mňa to neznamená, že pritom „musela nevyhnutne určiť rozsah trhov“, na rozdiel od toho, čo Súd prvého stupňa rozhodol v bode 89 napadnutého rozsudku.

102. Podľa mňa je naopak správnejšie konštatovať, že takú kapacitu účastníkov porušenia možno preukázať všetkými vhodnými spôsobmi, medzi ktoré patrí určenie rozsahu trhu v závislosti od veľkosti obratu.

103. Ide pritom práve o kritérium, ktoré Súd prvého stupňa použil v bodoch 99 až 101 napadnutého rozsudku. Po tom, čo konštatoval, že sporné rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené, pokiaľ ide o určenie rozsahu trhov v závislosti od veľkosti obratu, uviedol, že nedostatočné odôvodnenie možno nahradiť inými dôvodmi uvedenými v spornom rozhodnutí, v prejednávanej veci konštatovaniami v bode 325 odôvodnenia predmetného rozhodnutia týkajúcimi sa v zásade toho, čo účastníci konania opísali ako vedúce postavenie odvolateliek na trhoch.

104. V tomto ohľade treba uviesť, že v bodoch 63 a 66 odvolania odvolateľky výslovne

40 — Súdny dvor potvrdil, že „jediným účelom vymedzenia relevantného trhu je v rámci článku 85 ods. 1 Zmluvy [zmenený, teraz článok 81 ods. 1 ES] určenie toho, či dotknutá dohoda môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a či jej cieľom alebo následkom je vylúčenie, obmedzenie alebo skreslenie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu“ [uznesenie zo 16. februára 2006, Adriatica di Navigazione/Komisia (C-111/04 P, Zb. s. I-22*, uverejnenie abstraktu, bod 31)]. Súd prvého stupňa z toho logicky odvodil, ako v bode 86 napadnutého rozsudku, že povinnosť vymedziť trh v rozhodnutí prijatom na základe článku 81 ES nie je absolútna, ale Komisia ju má len vtedy, ak bez takého vymedzenia nie je možné určiť, či dotknutá kartelová dohoda môže ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a jej cieľom alebo následkom je vylúčenie, obmedzenie alebo skreslenie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu. Pozri najmä rozsudky Súdu prvého stupňa z 19. marca 2003, CMA CGM a i./Komisia, T-213/00, Zb. s. II-913, bod 206; zo 6. júla 2000, Volkswagen/Komisia, T-62/98, Zb. s. II-2707, bod 230, a z 8. júla 2004, Mannesmannröhren-Werke/Komisia, T-44/00, Zb. s. II-2223, bod 132.

pripúšťajú relevantnosť takého kritéria na posúdenie efektívnej ekonomickej kapacity podniku spôsobiť značnú škodu. V tejto súvislosti sa obmedzujú na to, že vytýkajú Komisii, že nedostatočne preukázala také postavenie vodcu na trhu vzhľadom na okolnosti veci. Táto kritika, ktorá sa týka skutkových okolností a ich posúdenia, pritom nemôže byť predmetom preskúmania Súdneho dvora v rámci odvolania, s výnimkou ich skreslenia Súdom prvého stupňa, [41] čo odvolateľky v prejednávanej veci nevytýkali.

105. Napriek nesprávnemu právnemu posúdeniu a rozporom v odôvodnení Súdu prvého stupňa v bodoch 89, 99 a 100 napadnutého rozsudku by preto tieto vady nemali mať taký vplyv na výrok predmetného rozsudku, aby to mohlo viesť k jeho zrušeniu.

106. Navrhujem teda, aby sa prvá časť tretieho odvolacieho dôvodu zamietla ako nedôvodná.

41 — Pozri v tejto súvislosti najmä rozsudok z 19. marca 2009, Archer Daniels Midland/Komisia, C-510/06 P, Zb. s. I-1843, bod 105 a citovanú judikatúru.

2. O druhej časti tretieho odvolacieho dôvodu založenej na tom, že Súd prvého stupňa nedostatočne prihliadol na konštatovanie o porušení povinnosti odôvodnenia zo strany Komisie, pokiaľ ide o konkrétny dopad porušenia na trh

a) Posúdenia Súdom prvého stupňa

107. V bode 108 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa pripomenul, že Komisia má podľa bodu 1 A prvého odseku usmernení povinnosť preskúmať konkrétny dopad porušenia na trh na účely stanovenia závažnosti porušenia až vtedy, pokiaľ sa zdá, že tento dopad sa dá merať.

108. Ďalej v bode 109 napadnutého rozsudku uviedol, že Komisia v prejednávanej veci nikdy netvrdila, že dopad sa nedal merať, a že počas konania dokonca uviedla, že k porušeniu došlo, čo znamená, že nevyhnutne malo konkrétny dopad na podmienky hospodárskej súťaže na dotknutých trhoch.

109. Súd prvého stupňa toto tvrdenie zamietol ako „nepresvedčivé“ z dôvodu, že vykonávanie dohody neznamená nevyhnutne, že by dohoda mala mať konkrétny dopad, pričom v tejto súvislosti sa oprel o rozhodovaciu prax Komisie a o jeden zo svojich rozsudkov. Komisii rovnako vytýkal, že neodpovedala na tvrdenie odvolateliek, podľa ktorého dotknuté dohody neviedli k zvýšeniu

predajných cien ihiel s uškami (bod 110 napadnutého rozsudku). Súd prvého stupňa napokon konštatoval, že Komisia vychádzala výlučne z príčinnej súvislosti medzi vykonávaním kartelovej dohody a jej konkrétnym dopadom, čo však nestačilo na výpočet pokuty (bod 111 napadnutého rozsudku). V bode 112 napadnutého rozsudku z toho teda odvodil, že Komisia si nedostatočne splnila povinnosť odôvodnenia, ktorá jej prináležala.

110. Súd prvého stupňa v bode 190 napadnutého rozsudku preskúmal právne dôsledky nesplnenia povinnosti odôvodnenia. V tomto bode zdôraznil, že zvlášť vyhlásenie Komisie týkajúce sa určenia výšky pokuty neobsahovalo vysvetlenie, prečo sa zníženie dopadu porušenia po 13. marci 1997, ktoré napokon výslovne uznala v bode 320 odôvodnenia sporného rozhodnutia, neprejavilo pri výpočte pokuty. Súd prvého stupňa napriek tomu dospel k záveru, že „toto nedostatočné odôvodnenie za okolností prejednávanej veci nemôže viesť k zrušeniu pokuty alebo zníženiu výšky uloženej pokuty, vzhľadom na to, že kvalifikácia porušenia ako ‚veľmi závažného' bola dôvodná [z dôvodov uvedených v bodoch 188 a 189 napadnutého rozsudku] a že Komisia zvolila na základe usmernení najnižšiu základnú sumu na toto porušenie (presnejšie pozri najvyššiu sumu v prípade ‚závažného' porušenia), konkrétne 20 miliónov eur. Komisia totiž správne uvádza, že voľba najnižšej základnej sumy v prejednávanej veci stačí na to, aby sa vzalo do úvahy zníženie dopadu porušenia počas obdobia jeho trvania".

b) Tvrdenia účastníkov konania

111. Podľa odvolateliek sa Súd prvého stupňa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 190 napadnutého rozsudku rozhodol, že nedostatočné odôvodnenie pri posúdení konkrétneho dopadu porušenia nemôže za okolností prejednávanej veci viesť k zrušeniu alebo zníženiu pokuty vzhľadom na to, že kvalifikácia porušenia ako veľmi závažného bola dôvodná. Súd prvého stupňa tak zmiešal otázky týkajúce sa materiálnej zákonnosti rozhodnutia s otázkami právnych dôsledkov porušenia formálnej povinnosti odôvodnenia. Vzhľadom na to, že v oblasti kartelov Komisia disponuje širokou mierou voľnej úvahy, má dodržanie procesných predpisov a povinnosti odôvodnenia rozhodujúci význam pre právo na obhajobu.

112. Komisia toto tvrdenie odvolateliek odmieta. Napriek tomu zastáva názor, že Súd prvého stupňa sa v bodoch 109 až 112 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia. Súd prvého stupňa jednak vyžadoval, aby Komisia preukázala

neexistenciu skutočného merateľného dopadu, ale sám nekonštatoval, že tento dopad sa dal merať. Okrem toho Súd prvého stupňa rozhodol v rozpore s ustálenou judikatúrou, podľa ktorej vykonávanie dohody, ktorá má protisúťažný cieľ, stačí na vylúčenie možného záveru o neexistencii dopadu na trh. Komisia preto vyzýva Súdny dvor, aby zmenil odôvodnenie tak, že zamietne konštatovania v bodoch 109 až 112 napadnutého rozsudku, pokiaľ ide o dôkaz a o merateľnosť dopadu na trh.

c) Posúdenie

113. Pred preskúmaním druhej časti, ktorú odvolateľky uvádzajú na podporu dôvodu v bode 190 napadnutého rozsudku, sa treba najskôr vyjadriť k návrhu Komisie na zmenu odôvodnenia, pretože takýto návrh by mohol Súdnemu dvoru umožniť identifikovať nesprávne právne posúdenie, ktorého sa dopustil Súd prvého stupňa, a opraviť ho bez toho, aby to malo vplyv na výrok napadnutého rozsudku, ktorý je dôvodný z iných právnych dôvodov. [42]

42 — Pozri najmä rozsudky z 9. júna 1992, Lestelle/Komisia, C-30/91 P, Zb. s. I-3755, bod 28; z 12. novembra 1996, Ojha/Komisia, C-294/95 P, Zb. s. I-5863, bod 52; z 13. júla 2000, Salzgitter/Komisia, C-210/98 P, Zb. s. I-5843, bod 58, a z 9. septembra 2008, FIAMM a i./Rada a Komisia, C-120/06 P a C-121/06 P, Zb. s. I-6513, bod 187.

i) O návrhu Komisie na zmenu odôvodnenia

114. Námietky Komisie týkajúce sa odôvodnenia Súdu prvého stupňa v bodoch 109 až 112 napadnutého rozsudku sa sústreďujú na dve právne otázky.

115. Po prvé Komisia sa domnieva, že Súd prvého stupňa jednak nesprávne konštatoval, že mala preukázať neexistenciu konkrétneho dopadu porušenia na trh, napriek tomu, že túto povinnosť má len vtedy, ak je tento dopad merateľný, pričom podľa nej to tak v prejednávenej veci nebolo vzhľadom na charakter dohôd, ktorých cieľom bolo oslabenie prípadnej hospodárskej súťaže na dotknutých trhoch, a jednak Súd prvého stupňa napokon nekonštatoval, že dopad na trh bol v prejednávanej veci merateľný.

116. Po druhé Komisia tvrdí, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď konštatoval, že nedostatočne odôvodnila sporné rozhodnutie, keď uviedla len to, že konkrétny dopad porušenia na trh mohol byť odvodený z vykonávania kartelovej dohody.

117. S týmito námietkami nemožno podľa mňa úplne súhlasiť.

118. Pokiaľ ide o prvú sériu námietok, je nesporné, že podľa bodu 1 A prvého odseku usmernení je Komisia povinná preukázať konkrétny dopad, ak je merateľný. Pokiaľ ide o horizontálne kartelové dohody o cenách alebo o rozdelení trhu, z usmernení ďalej vyplýva, že tieto kartelové dohody možno kvalifikovať ako veľmi závažné porušenia už na základe ich samotného charakteru a že Komisia nemusí preukázať konkrétny dopad porušenia na trh. V takom prípade konkrétny dopad porušenia na trh predstavuje jeden z viacerých faktorov.

119. Napriek tomu, ako konštatoval Súd prvého stupňa v bode 111 napadnutého rozsudku, Komisia venovala „skutočnému dopadu porušenia" jeden oddiel sporného rozhodnutia, v ktorom predovšetkým uviedla, že porušenie malo dopad na trh a že tento dopad sa v období od 13. marca 1997 do 31. decembra 1999 znížil. Komisia si pritom musí vybrať: buď nebude vychádzať z kritéria konkrétneho dopadu porušenia na trh a v takom prípade v rozhodnutí, ktorým ukladá pokutu účastníkom kartelovej dohody, vezme na účely stanovenia závažnosti porušenia do úvahy len samotný charakter porušenia, prípadne rozsah geografického trhu podľa bodu 1 A usmernení, alebo vo svojom rozhodnutí bude vychádzať z takého dopadu, ako to urobila v spornom rozhodnutí, a v takom prípade podľa mňa existuje domnienka, že taký dopad považuje za merateľný. Pokiaľ totiž použitie takého kritéria *môže* umožniť Komisii, aby zvýšila sumu pokuty, ktorú zamýšľa uložiť, nad minimálnu sumu 20 miliónov eur stanovenú v usmerneniach pre veľmi závažné porušenia, nemožno rozumne očakávať, že ak sa táto inštitúcia rozhodne venovať tri body v odôvodnení rozhodnutia, v ktorom pokutu ukladá, „skutočnému dopadu porušenia", nemá v tomto rozhodnutí v úmysle vychádzať z kritéria konkrétneho dopadu porušenia. Za takých okolností je podľa mňa z právneho hľadiska správne z toho odvodiť, ako to v zásade urobil aj Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku, že Komisia zastáva názor, že dopad, ktorý opísala vo svojom rozhodnutí, je v zásade merateľný, pokiaľ sa v odôvodnení predmetného rozhodnutia neuvádza k tomuto bodu špecifické vysvetlenie v opačnom zmysle.

120. Súd prvého stupňa teda v týchto súvislostiach a na základe domnienky merateľnosti konkrétneho dopadu v bode 109 napadnutého rozsudku zdôraznil, že počas sporového konania Komisia neuviedla, že v prejednávanej veci konkrétny dopad nebol merateľný. Súd prvého stupňa preto Komisii neuložil povinnosť, aby preukázala opak, ale obmedzil sa na konštatovanie, že vzhľadom na domnienku, ktorú som vysvetlil, Komisia počas sporového konania nevyvrátila existenciu takej domnienky, ktorú možno odvodiť z výkladu sporného rozhodnutia.

121. Okrem toho vysvetlenia, ktoré Komisia uviedla vo svojom vyjadrení k žalobe pred Súdnym dvorom, konkrétne, že z dôvodu charakteru dohôd — ktorých cieľom bolo, pripomínam, rozdelenie geografických trhov

a trhov s výrobkami vylúčením vstupu potenciálnych konkurentov na trh — nebol ich dopad merateľný, nemožno prijať, lebo toto odôvodnenie sa v spornom rozhodnutí neuvádza a v každom prípade nebolo predložené v prvom stupni.

122. V rámci preskúmania dostatočnosti odôvodnenia sporného rozhodnutia v reakcii na námietky vznesené odvolateľkami napokon Súdu prvého stupňa neprináleží rozhodovať, či bol dopad skutočne merateľný, keďže také posúdenie patrí pod posúdenie vecnej zákonnosti sporného rozhodnutia.

123. Navrhujem teda, aby bola prvá séria námietok Komisie vzhľadom na odôvodnenie bodu 109 napadnutého rozhodnutia zamietnutá.

124. Druhá séria, ktorá sa týkala posúdení Súdu prvého stupňa v bodoch 110 až 112 napadnutého rozsudku týkajúcich sa nedostatočného preukázania konkrétneho dopadu porušenia na trh, si zaslúži osobitnú pozornosť.

125. Na úvod treba poukázať na zmätočný charakter úvah, ktoré Súd prvého stupňa predniesol v súvislosti s uvedenými bodmi v rámci podnadpisu „o odôvodnení týkajúcom sa výpočtu pokuty“. Súd prvého stupňa totiž neucelene uvádza jednak formálne úvahy týkajúce sa nedostatočného odôvodnenia sporného rozhodnutia (napríklad v bode 110 napadnutého rozsudku vytýka Komisii, že neodpovedala na tvrdenia odvolateliek týkajúce sa neexistencie zvýšenia predajných cien ihiel s uškami) a jednak vecné úvahy, okrem iného omnoho podstatnejšie, týkajúce sa „nepresvedčivého“ alebo nepresného odôvodnenia v bodoch 318 až 320 odôvodnenia predmetného rozhodnutia. [43]

126. Zdá sa mi pritom, že Komisia oprávnenene kritizovala Súd prvého stupňa za to, že konštatoval, že odôvodnenie sporného rozhodnutia týkajúce sa konkrétneho dopadu porušenia na trh bolo nedostatočné.

127. Na jednej strane podľa judikatúry týkajúcej sa rozsahu povinnosti odôvodnenia v súvislosti s výpočtom pokuty uloženej za porušenie právnych predpisov Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže sú totiž podstatné formálne náležitosti, ktoré zahŕňajú takú povinnosť, splnené, keď Komisia vo svojom rozhodnutí uvedie skutočnosti, ktoré jej umožnili určiť závažnosť a dĺžku trvania porušenia. [44] Pokiaľ v prejedná-

43 — Pozri k tomuto rozlíšeniu najmä rozsudok Komisia/Sytraval a Brink's France, už citovaný, body 67 a 72, ako aj bod 92 napadnutého rozsudku.

44 — Pozri rozsudky zo 16. novembra 2000, KNP BT/Komisia, C-248/98 P, Zb. s. I-9641, bod 42; Sarrió/Komisia, C-291/98 P, Zb. s. I-9991, bod 73, ako aj rozsudok Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný, bod 463.

vanej veci ide o závažnosť porušenia, ktorá je tu ako jediná dotknutá, také skutočnosti boli určite uvedené v bodoch 316 až 325 odôvodnenia sporného rozhodnutia, keďže kritérium konkrétneho dopadu bolo posúdené v bodoch 318 až 320 odôvodnenia toho istého rozhodnutia.

128. Na druhej strane z tvrdení v prvej a druhej vete bodu 110 napadnutého rozsudku a v poslednej vete bodu 111 toho istého rozsudku nepochybne vyplýva, že Súd prvého stupňa preskúmal dôvodnosť sporného rozhodnutia, keď vyvrátil posúdenie, ktoré v ňom bolo uvedené, namiesto toho, aby sa obmedzil na preverenie, či Komisia jasne a jednoznačne uviedla úvahy, ktoré ju priviedli k záveru o existencii konkrétneho dopadu porušenia na trh.

129. Domnievam sa teda, že Súd prvého stupňa sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v bode 112 napadnutého rozsudku kvalifikoval vady sporného rozhodnutia, konštatované v bodoch 110 a 111 toho istého rozsudku, ako nedostatočné odôvodnenie týkajúce sa kritéria konkrétneho dopadu na trh. [45]

130. Napriek tomu si nemyslím, že by tento návrh Komisie na zmenu odôvodnenia mohol byť prijatý, pokiaľ sa tento návrh nemá vykladať v tom zmysle (o čom silne pochybujem), že Súd prvého stupňa mal konštatovať nesprávne právne posúdenie.

131. Z dôvodov, ktoré vysvetlím ďalej, sa totiž domnievam, že Súd prvého stupňa v zásade správne rozhodol, že Komisia na účely výpočtu pokuty nemohla vychádzať len z príčinnej súvislosti medzi vykonávaním kartelovej dohody a jej konkrétnym dopadom na trh.

132. Na rozdiel od toho, čo Komisia obhajovala vo svojom vyjadrení k žalobe a na pojednávaní, otázka, či skutočné vykonávanie kartelovej dohody stačí na preukázanie konkrétneho dopadu porušenia na trh, vôbec

45 — V tejto súvislosti treba uviesť, že zatiaľ čo vo francúzskom znení bodu 115 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa používa výraz „défaut de motivation“, z jazyka konania (t. j. nemčiny), čiže jediného autentického jazykového znenia, v ktorom sa používa výraz „unzureichende Begründung“, jednoznačne vyplýva, že tento výraz sa nevzťahuje na neexistenciu odôvodnenia („Begründungsmangel“), ale na existenciu nedostatočného alebo vadného odôvodnenia („unzureichende Begründung“). Tento výklad potvrdzuje aj skutočnosť, že tento výraz je totožný s výrazom použitým v bode 99 napadnutého rozsudku, v ktorom Súd prvého stupňa konštatoval „nedostatočné odôvodnenie“, pokiaľ ide o rozsah trhov.

nie je predmetom „ustálenej judikatúry“ Súdu prvého stupňa. V každom prípade táto problematika doposiaľ nebola Súdnemu dvoru predložená a zaoberá sa ňou prvýkrát nielen v tejto veci, ale aj vo veci rakúskych bánk. [46]

133. Ako zdôraznil generálny advokát Bot vo svojich návrhoch z 26. marca 2009 k uvedeným veciam, existuje mnoho pochybností, pokiaľ ide o to, čo v zmysle usmernení zahŕňa pojem „merateľný“. [47]

134. Tieto nejasnosti čiastočne vyplývajú z rozporuplnej judikatúry Súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o otázku, či konštatovanie skutočného vykonávania kartelovej dohody stačí na preukázanie existencie konkrétneho dopadu porušenia na trh.

135. Ako preukázal generálny advokát Bot vo svojich už citovaných návrhoch, [48] v tomto ohľade možno rozlišovať dva prúdy judikatúry.

136. Podľa prvého prúdu judikatúry Súd prvého stupňa rozhoduje, že Komisia môže právoplatne vychádzať len z vykonávania kartelovej dohody, keď chce odvodiť existenciu konkrétneho dopadu na trh. K tomuto prúdu patria rozsudky Súdu prvého stupňa „rakúske banky“, [49] Groupe Danone/Komisia, [50] ako aj novšie rozsudky Hoechst/Komisia [51] a Carbone-Lorraine/Komisia. [52]

137. Naproti tomu, ako som už uviedol, v napadnutom rozsudku Súd prvého stupňa konštatoval, že Komisia sa na účely preukázania konkrétneho dopadu porušenia na trh nemohla obmedziť na konštatovanie, že kartelová dohoda sa skutočne vykonávala. Tento prístup je súčasťou druhého prúdu judikatúry, ktorý je novší ako prvý prúd, a v zásade vyžaduje, aby Komisia mohla poskytnúť konkrétne a vierohodné indície, ktoré s primeranou pravdepodobnosťou preukazujú, že kartelová dohoda mala dopad na trh, pričom skutočné vykonávanie kartelu predstavuje v prípade tohto prístupu len

46 — Spojené veci Erste Bank der österreichischen Sparkassen/Komisia (C-125/07 P), Raiffeisen Zentralbank Österreich/Komisia (C-133/07 P), Bank Austria Creditanstalt/Komisia (C-135/07 P) a Österreichische Volksbanken/Komisia (C-137/07 P), v ktorých v súčasnosti prebieha konanie pred Súdnym dvorom.

47 — Bod 275 uvedených návrhov.

48 — Pozri body 279 až 300 tých istých návrhov.

49 — Rozsudok zo 14. decembra 2006, Raiffeisen Zentralbank Österreich a i./Komisia, T-259/02 až T-264/02 a T-271/02, Zb. s. II-5169, bod 288. Treba poznamenať, že tento rozsudok vyhlásil ten istý senát, ktorý vyhlásil aj napadnutý rozsudok.

50 — Rozsudok z 25. októbra 2005, T-38/02, Zb. s. II-4407. Podľa znenia bodu 148 „už čiastočné uskutočnenie protisúťažnej dohody postačuje, aby sa vylúčila možnosť dospieť k záveru o neexistencii dopadu tejto dohody na trh“. Treba poznamenať, že v rámci odvolania podaného na Súdny dvor, ktoré viedlo k vyhláseniu rozsudku z 8. februára 2007, Groupe Danone/Komisia (C-3/06 P, Zb. s. I-1331), Súdnemu dvoru nebola táto otázka predložená.

51 — Rozsudok z 18. júna 2008, T-410/03, Zb. s. II-4451, body 345 a 348.

52 — Rozsudok z 8. októbra 2008, T-73/04, Zb. s. II-2661, bod 84. Treba poznamenať, že voči tomuto rozsudku bolo podané odvolanie na Súdny dvor zaregistrované pod číslom C-554/08 P (vec Le Carbone Lorraine/Komisia, zatiaľ v konaní).

dôležitú indíciu, avšak Komisia nemôže svoju analýzu obmedziť iba na ňu. [53]

138. Podľa tohto prístupu výkon porušenia predstavuje len predbežnú podmienku na preukázanie existencie konkrétneho dopadu kartelu na trh. [54]

139. V súlade so stanoviskom, ktoré generálny advokát Bot zaujal v už citovaných návrhoch, [55] súhlasím s úvahami, ktorými sa riadi druhý prúd judikatúry.

140. Zastávam totiž názor, že ak Komisia má v úmysle založiť rozhodnutie, v ktorom podniku ukladá pokutu za porušenie článku 81 ods. 1 ES, na existencii konkrétneho dopadu porušenia na trh, musí byť schopná poskytnúť konkrétne, vierohodné a dostatočné indície, ktoré jej umožnia posúdiť, aký konkrétny dopad mohlo porušenie mať na hospodársku súťaž na trhu. Najmä pokiaľ existencia konkrétneho dopadu porušenia umožní Komisii v prípade veľmi závažného porušenia zvýšiť závažnosť porušenia a zvýšiť základnú sumu nad stanovenú minimálnu sumu 20 miliónov eur, táto inštitúcia sa nemôže obmedziť na konštatovanie, že kartelová dohoda sa skutočne vykonávala, a bez ďalšieho dokazovania predpokladať, že táto dohoda pravdepodobne mala dopad na trh.

141. Táto požiadavka sa mi zdá ešte vhodnejšia vo svetle cieľa, podľa ktorého pokuty ukladané podnikom za porušenie článku 81 ods. 1 ES majú za cieľ okrem iného potlačiť ich protiprávne konanie, ako stanovuje aj judikatúra. [56]

142. V tejto súvislosti pritom podľa mňa nemožno pripustiť, aby, pokiaľ ide o dohody, ktorých cieľ smeruje proti hospodárskej súťaži, akými sú dohody o rozdelení trhov s výrobkami a/alebo geografických trhov, alebo o stanovení cien, bola Komisia oslobodená nielen od požiadavky preukázať účinky takých dohôd na účely konštatovania *existencie* porušenia, ale aj od povinnosti

53 — Pozri rozsudky Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Roquette Frères/Komisia, T-322/01, Zb. s. II-3137, body 77 a 78; Archer Daniels Midland/Komisia, T-329/01, Zb. s. II-3255, body 178 až 181; Jungbunzlauer/Komisia, T-43/02, Zb. s. II-3435, body 155 až 159, a Archer Daniels Midland/Komisia, T-59/02, Zb. s. II-3627, body 161 až 165. V tomto zmysle pozri aj rozsudky Súdu prvého stupňa z 8. júla 2008, Knauf Gips/Komisia, T-52/03, Zb. s. II-115*, uverejnenie abstraktu, body 392 až 395; BPB/Komisia, T-53/03, Zb. s. II-1333, body 301 až 304, a Lafarge/Komisia, T-54/03, Zb. s. II-120*, uverejnenie abstraktu, body 584 až 587. Treba poznamenať, že voči rozsudkom T-52/03 a T-54/03 boli podané odvolania zaregistrované pod číslami C-407/08 P a C-413/08 P (veci Knauf Gips/Komisia a Lafarge/Komisia, zatiaľ v konaní).

54 — Pozri rozsudky Roquette Frères/Komisia, už citovaný, bod 77, a Archer Daniels Midland/Komisia, T-329/01, už citovaný, bod 180.

55 — Pozri body 303 až 314 uvedených návrhov.

56 — Pozri najmä rozsudky ACF Chemiefarma/Komisia, už citovaný, bod 173; SGL Carbon/Komisia, už citovaný, bod 37, a zo 7. júna 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Komisia, C-76/06 P, Zb. s. I-4405, bod 22.

predložiť konkrétne a vierohodné indície o konkrétnom dopade porušenia na trh, hoci považuje za nevyhnutné vychádzať z takého kritéria na účely stanovenia *závažnosti* porušenia a napokon aj na účely výpočtu pokuty, ktorú má v úmysle uložiť dotknutým podnikom.

143. Podľa mňa z toho vyplýva, že Súd prvého stupňa v bodoch 110 a 111 napadnutého rozsudku v zásade správne rozhodol, že Komisia sa bez ďalšieho vysvetlenia nemohla obmedziť na to, aby existenciu konkrétneho dopadu kartelovej dohody na trh odvodila z vykonávania tejto dohody, a svoje rozhodnutie založiť výlučne na príčinnej súvislosti medzi vykonávaním kartelovej dohody a jej konkrétnym dopadom na trh.

144. Navrhujem teda, aby sa návrhu Komisie na zmenu odôvodnenia nevyhovelo.

ii) O námietkach odvolateliek na podporu druhej časti tretieho odvolacieho dôvodu

145. Odvolateľky vytýkajú Súdu prvého stupňa, že odmietol zrušiť sporné rozhodnutie napriek tomu, že konštatoval, že Komisia porušila povinnosť odôvodnenia týkajúcu sa kritéria konkrétneho dopadu porušenia na trh.[57] Súd prvého stupňa tak podľa nich nemohol v bode 190 napadnutého rozsudku konštatovať, bez toho, aby sa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia, že základná suma pokuty bola primeraná.

146. Aj za predpokladu, že by Súd prvého stupňa správne konštatoval nedostatočné odôvodnenie sporného rozhodnutia, pokiaľ ide o konkrétny dopad porušenia na trh, namiesto toho, aby potvrdil (zjavne) nesprávne posúdenie tohto kritéria, sa mi nezdá, že by tvrdenia odvolateliek mohli byť úspešné.

147. Treba pripomenúť, že pokiaľ ide o žaloby proti rozhodnutiam Komisie, v ktorých sa podnikom ukladajú pokuty za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže, Súd prvého stupňa je príslušný v dvoch ohľadoch. Na jednej strane v rámci preskúmania ich zákonnosti na základe článku 230 ES treba overiť, či bola splnená povinnosť odôvodnenia, pretože jej porušenie vedie k *zrušiteľnosti* rozhod-

57 — Úvahy uvedené v poznámke pod čiarou 45 týchto návrhov, týkajúce sa francúzskeho znenia pojmu „nedostatok odôvodnenia“ použitého v bode 115 napadnutého rozsudku, platia pri použití toho istého pojmu aj v bode 190 toho istého rozsudku. Tento pojem teda treba vykladať v tom zmysle, že ide o vadné alebo nedostatočné odôvodnenie, nie neexistenciu odôvodnenia, v súlade s nemeckým jazykovým znením napadnutého rozsudku.

nutia. Na druhej strane Súd prvého stupňa je v rámci neobmedzenej právomoci, ktorú mu priznáva článok 229 ES a nariadenie č. 1/2003, príslušný na posúdenie primeranosti výšky pokút. [58]

148. Z toho vyplýva, že konštatovanie nedostatočného odôvodnenia týkajúce sa jedného z kritérií výpočtu pokuty uloženej podniku za porušenie článku 81 ods. 1 ES nemôže *ipso facto* viesť k zrušeniu rozhodnutia, ani čiastočnému, v ktorom sa taká pokuta uložila. Tento záver berie do úvahy viaceré kritériá, ktoré Komisia môže použiť pri stanovení závažnosti a dĺžky trvania porušenia. Výrok dotknutého rozhodnutia (vrátane sumy pokuty, ktorá je v ňom uložená) sa totiž môže platne zakladať aj na iných dôvodoch, ako sú tie, v súvislosti s ktorými súd rozhodujúci o veci samej konštatoval omyl alebo vadu.

149. V spornom rozhodnutí Komisia z dôvodu závažnosti porušenia dospela k základnej sume 20 miliónov eur. Táto suma bola stanovená s ohľadom na charakter porušenia, jeho konkrétny dopad na trh a rozsah geografického trhu.

58 — Pozri v tomto zmysle rozsudky KNP BT/Komisia, už citovaný, body 38 až 40, a Sarrió/Komisia, už citovaný, body 69 až 71.

150. Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku po tom, čo konštatoval vady posúdenia Komisie týkajúce sa konkrétneho dopadu na trh v rámci preskúmania závažnosti porušenia, overil, či tieto vady môžu mať vplyv aj na výpočet pokuty, konkrétne na výšku základnej sumy 20 miliónov eur, ktorá bola odvolateľkám uložená v spornom rozhodnutí.

151. Pritom pri preskúmaní, ktoré Súd prvého stupňa vykonáva v rámci neobmedzenej právomoci, po tom, čo v bodoch 188 a 189 napadnutého rozsudku konštatoval, že kvalifikácia porušenia v spornom rozhodnutí ako veľmi závažného bola odôvodnená pre povahu dotknutých dohôd, v bode 190 napadnutého rozsudku správne rozhodol, že konštatované vady nemôžu za okolností prejednávanej veci viesť k *zrušeniu alebo zníženiu uloženej pokuty* vzhľadom na to, že kvalifikácia porušenia ako „veľmi závažného“ bola odôvodnená a že Komisia pre také porušenie zvolila minimálnu základnú sumu stanovenú v usmerneniach (presnejšie pozri maximálnu sumu pre „závažné“ porušenie), konkrétne 20 miliónov eur.

152. Inými slovami, Súd prvého stupňa zastával názor, že konkrétny dopad porušenia na trh by síce mohol Komisii umožniť, aby zvýšila základnú sumu pokuty, ktorú stanovila, pokiaľ by to tak mohlo byť za okolností prejednávanej veci, avšak vady tohto kritéria v nijakom prípade nemali vplyv na sumu uloženú v tejto veci (a teda ani na výrok sporného rozhodnutia), keďže táto suma

predstavovala maximálnu sumu pre kategóriu závažných porušení v zmysle usmernení, zatiaľ čo z dôvodu samotnej povahy dotknutého porušenia mohlo byť toto porušenie kvalifikované ako „veľmi závažné“. Za týchto okolností Súd prvého stupňa v rámci svojej neobmedzenej právomoci konštatoval, že nebolo potrebné uplatniť jeho právomoc meniť sporné rozhodnutie, lebo uložená základná suma bola už mierna vzhľadom na kvalifikáciu porušenia ako „veľmi závažného“, čiže bola primeraná.

153. Zdá sa mi, že pri tomto posúdení a prístupe nedošlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu.

154. Preto navrhujem, aby boli námietky odvolateliek na podporu druhej časti tretieho odvolacieho dôvodu zamietnuté. V dôsledku toho treba podľa mňa zamietnuť tento odvolací dôvod v celom jeho rozsahu.

E — *O štvrtom odvolacom dôvode založenom na porušení usmernení a na nesprávnom posúdení závažnosti porušenia*

155. Tento odvolací dôvod sa skladá z dvoch častí. Prvá časť vychádza zo skutočnosti, že sa neprihliadlo na nesprávne stanovenie konkrétneho dopadu porušenia na trh. Druhá časť vychádza zo skutočnosti, že sa neprihliadlo na poľahčujúcu okolnosť, že odvolateľky porušenie dobrovoľne ukončili.

1. O prvej časti štvrtého odvolacieho dôvodu založenej na skutočnosti, že sa neprihliadlo na nesprávne stanovenie konkrétneho dopadu porušenia na trh

a) Tvrdenia účastníkov konania

156. Odvolateľky tvrdia, že Súd prvého stupňa sa v bodoch 188 až 190 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia v dvoch ohľadoch. Na jednej strane Súd prvého stupňa stanovil závažnosť porušenia s prihliadnutím na výlučne abstraktnú formu tohto porušenia. Skutočnosť, že sa neprihliadlo na konkrétne okolnosti porušenia, je v rozpore s usmerneniami, s judikatúrou Súdneho dvora, ako aj s rozhodovacou praxou Komisie. Na druhej strane Súd prvého stupňa zastával nesprávny názor, že základná suma stanovená v usmerneniach pre prípad veľmi závažného porušenia predstavuje minimálnu sumu, od ktorej sa nemožno odchýliť. Tento prístup je v rozpore s rozhodovacou praxou Komisie a porušuje zásadu proporcionality.

157. Komisia čiastočne odkazuje na argumentáciu, ktorú rozvinula v rámci tretieho odvolacieho dôvodu, pokiaľ ide o konkrétny dopad porušenia na trh. Dodáva, že Súd prvého stupňa neposúdil základnú sumu stanovenú v usmerneniach ako strop, ktorý sa nedá prekročiť, ale naopak, v bodoch 206 a 223 napadnutého rozsudku preskúmal jej primeranosť. Pokiaľ ide o tvrdenia odvolateliek týkajúce sa rozhodovacej praxe Komisie, citované príklady sú buď irelevantné, alebo nové či nepresné.

b) Posúdenie

158. Treba pripomenúť, že v rámci odvolania proti rozsudku Súdu prvého stupňa, ktorým sa uložila pokuta podniku, ktorý porušil pravidlá hospodárskej súťaže, je cieľom preskúmania Súdneho dvora jednak preskúmať, do akej miery Súd prvého stupňa z právneho hľadiska správne prihliadol na všetky faktory podstatné na posúdenie závažnosti konania vo svetle článkov 81 ES a 82 ES, ako aj článku 15 nariadenia č. 17 (alebo článku 23 nariadenia č. 1/2003), a jednak overiť, či Súd prvého stupňa v právom požadovanom rozsahu odpovedal na všetky tvrdenia žalobkyne týkajúce sa zrušenia alebo zníženia pokuty. [59]

159. Pripomínam, že v prejednávanej veci Súd prvého stupňa v bode 188 napadnutého rozsudku konštatoval, že z dôvodu samotného svojho charakteru dotknuté porušenie, ktorého cieľom bolo rozdelenie trhov s výrobkami a geografických trhov, predstavovalo zjavné porušenie práva hospodárskej súťaže, a teda bolo obzvlášť závažné. V bode 189 napadnutého rozsudku z toho odvodil, že vzhľadom na definíciu uvedenú v usmerneniach bola kvalifikácia porušenia v spornom rozhodnutí ako „veľmi závažného“ dôvodná.

160. Podľa môjho názoru pri samotnom tomto posúdení nedošlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu.

161. V rozsudku Thyssen Stahl/Komisia [60] už totiž Súdny dvor mal príležitosť potvrdiť prístup prijatý Súdom prvého stupňa, podľa ktorého závažnosť porušenia možno stanoviť poukázaním na charakter a cieľ protiprávneho konania a skutočnosti týkajúce sa cieľa konania môžu mať väčší význam pre stanovenie výšky pokuty ako skutočnosti týkajúce sa jeho vplyvu. Súdny dvor tak rozhodol, že vplyv konania smerujúceho proti hospodárskej súťaži nie je určujúcim kritériom pri posúdení primeranej výšky pokuty. [61]

59 — Pozri najmä rozsudky Baustahlgewebe/Komisia, už citovaný, bod 128; Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný, bod 217, a Groupe Danone/Komisia, už citovaný, bod 69.

60 — Rozsudok z 2. októbra 2003, C-194/99 P, Zb. s. I-10821.

61 — Tamže, bod 118.

162. Navyše, ako Súd prvého stupňa správne odkázal v bode 189 napadnutého rozsudku, Komisia v usmerneniach uviedla, že pri veľmi závažných porušeniach ide „vo všeobecnosti o horizontálne obmedzenia, ako sú cenové kartely a kvóty podielu na trhu, alebo iné praktiky, ktoré ohrozujú náležité fungovanie jednotného trhu“ (bod 1 A druhý odsek tretia zarážka).

163. Z tohto indikatívneho opisu vyplýva, že zosúladené dohody alebo postupy, ktorých cieľom je, podobne ako v prejednávanej veci, rozdelenie jednak trhov s výrobkami prostredníctvom rozdelenia európskeho trhu s ihlami a ďalším tvrdým galantérnym tovarom a jednak rozdelenie geografického trhu prostredníctvom rozdelenia európskeho trhu s ihlami na ručné šitie, ihlami na remeselné práce, pletacími ihlicami a ihlicami na háčkovanie, možno už na základe samotného ich charakteru kvalifikovať ako „veľmi závažné“ bez toho, aby bolo potrebné, aby takéto konania mali osobitný dopad.

164. Domnievam sa teda, že odvolateľky nemôžu Súdu prvého stupňa vytýkať, že v zásade rozhodol, že kritériá uvedené v bode 1 A prvom odseku usmernení nemajú rovnaký význam na účely posúdenia závažnosti porušenia.

165. Okrem toho, ako som už vysvetlil v bodoch 151 a 152 týchto návrhov, Súd prvého stupňa, napriek tomu, že uviedol vady preskúmania konkrétneho dopadu porušenia na trh vykonaného Komisiou, odmietol uplatniť svoju právomoc zmeniť základnú sumu pokuty stanovenú v spornom rozhodnutí, pričom v zásade konštatoval, že suma v ňom stanovená bola mierna za okolností prejednávanej veci vzhľadom na kvalifikáciu porušenia ako veľmi závažného, ktorá vyplývala už z jeho samotného charakteru. Na rozdiel od toho, čo tvrdia odvolateľky, Súd prvého stupňa teda nekonštatoval, že základná suma 20 miliónov eur stanovená v spornom rozhodnutí predstavovala strop, ktorý sa nedá prekročiť, ale naopak, ako vyplýva z bodu 190 napadnutého rozsudku, v rámci svojej neobmedzenej právomoci preskúmal, či bolo, alebo nebolo treba túto sumu zmeniť. [62] Skutočnosť, že vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci Súd prvého stupňa nepovažoval za vhodné meniť výšku základnej sumy pokuty stanovenej v spornom rozhodnutí, pričom výslovne uviedol dôvody na podporu tohto posúdenia, sama osebe nestačí na porušenie zásady proporcionality. Navyše prípadná skutočnosť, že Komisia v iných veciach posúdila niektoré porušenia odlišne, vôbec nie je relevantná, lebo rozhodovacia prax Komisie neslúži ako právny základ na stanovovanie pokút v oblasti hospodárskej súťaže. [63]

62 — Čo sa týka podobného postupu, pozri najmä rozsudok Súdu prvého stupňa z 9. júla 2003, Kyowa Hakko Kogyo a Kyowa Hakko Europe/Komisia, T-223/00, Zb. s. II-2553, body 77 až 89.

63 — Pozri najmä rozsudky Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, body 209 až 213; JCB Service/Komisia, už citovaný, bod 205, a Archer Daniels Midland/Komisia, C-510/06 P, bod 82.

166. Prvú časť štvrtého odvolacieho dôvodu treba teda zamietnuť.

2. O druhej časti štvrtého odvolacieho dôvodu založenej na skutočnosti, že sa neprihliadlo na poľahčujúcu okolnosť, že odvolateľky dobrovoľne ukončili porušenie

a) Tvrdenia účastníkov konania

167. V tejto časti odvolateľky tvrdia, že Súd prvého stupňa sa v bodoch 211 a 213 napadnutého rozsudku dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že na poľahčujúce okolnosti možno prihliadnuť len vtedy, ak dotknuté podniky boli zásahmi Komisie podnecované, aby ukončili svoje konania smerujúce proti hospodárskej súťaži. Podľa odvolateliek sa na dobrovoľné ukončenie porušenia pred prvým zásahom Komisie musí logicky prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť, pretože sa k nemu určite neprihliada v rámci posúdenia dĺžky trvania porušenia.

168. Podľa Komisie je analýza Súdu prvého stupňa v súlade s jeho judikatúrou, ktorú netreba spochybňovať.

b) Posúdenie

169. Je nesporné, že Súd prvého stupňa zamietol tvrdenia odvolateliek, ktoré sa domáhali sankcionovania Komisie za to, že odmietla prihliadnuť na poľahčujúcu okolnosť v zmysle bodu 3 usmernení, okrem iného z toho dôvodu, že porušenie bolo ukončené pred prvým zásahom Komisie.

170. V bode 211 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa rozhodol, že predčasným ukočením protiprávnej dohody nevzniká nárok na priznanie poľahčujúcej okolnosti v zmysle bodu 3 usmernení. Uplatnenie zníženia za takých okolností by totiž znamenalo, že na dĺžku porušenia pri výpočte pokút by sa prihliadlo dvakrát. V prejednávanej veci Súd prvého stupňa v bode 212 napadnutého rozsudku konštatoval, že predčasné ukončenie protiprávnej dohody nevyplynulo ani zo zásahu Komisie, ani z rozhodnutia odvolateliek ukončiť porušenie, ale v zásade bolo dôsledkom zvýšenej kapacity výroby odvolateliek v Českej republike, ako to odvolateľky uviedli vo svojom vyjadrení k oznámeniu o výhradách. Súd prvého stupňa v bode 213 napadnutého rozsudku uviedol, že na predčasné ukončenie dohody sa už prihliadlo pri posúdení dĺžky trvania porušenia, nemôže teda predstavovať poľahčujúcu okolnosť.

171. Nezávisle od (skutkovej) otázky, či odvolateľky predčasne ukončili porušenie úplne dobrovoľne, alebo z dôvodu ekonomic-

kých požiadaviek, sa Súd prvého stupňa pri výklade usmernení podľa mňa nedopustil nesprávneho právneho posúdenia.

172. Pripomínam totiž, že v bode 3 usmernení sa v zásade uvádza, že základná suma pokuty stanovená Komisiou sa zníži okrem iného vtedy, ak dotknutý podnik ukončí porušenie pri prvom zásahu Komisie.

173. V už citovanom rozsudku Dalmine/Komisia pritom mal Súdny dvor príležitosť potvrdiť posúdenie Súdu prvého stupňa, podľa ktorého poľahčujúcu okolnosť podľa bodu 3 usmernení nemožno priznať, pokiaľ sa konštatované porušenie ukončilo alebo bolo v procese ukončenia v okamihu, keď Komisia vykonala prvé šetrenia. [64]

174. Tento prístup bol, hoci za trochu odlišných okolností, nedávno potvrdený v už citovanom rozsudku Archer Daniels Midland/Komisia (C-510/06 P), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že dotknutému podniku sa oprávnene odmietlo zníženie základnej sumy pokuty, ktorá mu bola uložená z dôvodov, že ukončil svoje porušenie po prvých zásahoch amerických orgánov pre hospodársku súťaž, ku ktorým v tejto veci došlo pred zásahmi Komisie. [65] Súdny dvor toto posúdenie založil na nevyhnutnosti zachovať odstrašujúci účinok pokuty uloženej Komisiou a na potrebnom účinku článku 81 ods. 1 ES. [66]

175. Z toho vyplýva, že Súd prvého stupňa sa v prejednávanej veci nedopustil nesprávneho právneho porušenia, keď potvrdil rozhodnutie Komisie, ktorým v spornom rozhodnutí odmietla priznať odvolateľkám poľahčujúcu okolnosť za to, že predčasne ukončili porušenie článku 81 ods. 1 ES, čiže porušenie, ktorého existenciu nespochybnili.

176. Preto sa domnievam, že druhá časť štvrtého odvolacieho dôvodu nemôže byť úspešná. Aj tento odvolací dôvod treba zamietnuť v celom rozsahu.

64 — Body 158 a 160.

65 — Bod 150.

66 — Tamže, bod 149.

F — *O piatom odvolacom dôvode založenom na porušení zásady proporcionality v rámci stanovenia výšky pokuty*

1. Tvrdenia účastníkov konania

177. Odvolateľky tvrdia, že Súd prvého stupňa pri určovaní závažnosti porušenia v rámci stanovenia výšky pokút porušil zásadu proporcionality v dvoch ohľadoch. Súd prvého stupňa na jednej strane zvolil formalistický prístup pri uplatnení usmernení a neprihliadol na konkrétne okolnosti porušenia. Na druhej strane overil primeranú povahu pokuty len s ohľadom na izolované kritériá a nevzal do úvahy celkové okolnosti prejednávanej veci. Odvolateľky v tejto súvislosti kritizujú konkrétne body 228 až 232 napadnutého rozsudku.

178. Podľa Komisie je tento odvolací dôvod neprípustný, lebo Súdny dvor vyzýva k tomu, aby preskúmal výšku pokuty. Subsidiárne zdôrazňuje, že Súd prvého stupňa podrobne preskúmal primeranosť pokuty a že tvrdenia odvolateliek sú nedôvodné.

2. Posúdenie

179. Pokiaľ ide o prvú námietku odvolateliek, ktorá vychádza z formalistického prístupu pri uplatnení usmernení, táto námietka sa musí zamietnuť z rovnakých dôvodov ako v bode 165 týchto návrhov. Pri podpore tejto námietky sa totiž odvolateľky obmedzujú na opakovanie svojej kritiky, v zmysle ktorej Súd prvého stupňa považoval základnú sumu 20 miliónov eur za strop, ktorý sa nemôže prekročiť. Ako som pritom už skôr uviedol, takéto námietky nemôžu byť úspešné.

180. Pokiaľ ide o druhú námietku, treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdny dvor v rámci odvolania nemôže

z dôvodu spravodlivosti nahradiť svojím posúdením posúdenie Súdu prvého stupňa rozhodujúceho v rámci neobmedzenej právomoci o výške pokuty uloženej podniku za porušenie práva Spoločenstva. [67]

181. Z toho vyplýva, že Súdny dvor nemá v rámci odvolania právomoc všeobecne preskúmavať pokuty. [68]

182. V prejednávanej veci pritom odvolateľky v skutočnosti vyzývajú Súdny dvor, aby opätovne preskúmal výšku pokuty, ktorú uložil Súd prvého stupňa. V bodoch 103 až 108 odvolania totiž tvrdia, že údajná neexistencia konkrétneho dopadu na trh, dĺžka trvania a premenlivý dopad porušenia, predčasné ukončenie tohto porušenia, údajný nepomer medzi pokutou a celosvetovým obratom, údajné zmenšenie veľkosti dotknutých trhov, ako aj percento, ktoré pokuta uložená Komisiou predstavuje vo vzťahu k ročnému objemu prvej úrovne dotknutých trhov, mohli viesť Súd prvého stupňa k zníženiu výšky pokuty uloženej v spornom rozhodnutí.

183. V rámci odvolania je Súdny dvor naopak povinný najmä overiť, či Súd prvého stupňa odpovedal v právom požadovanom rozsahu na všetky tvrdenia, ktoré odvolateľky uviedli, s cieľom dosiahnuť zrušenie alebo zníženie pokuty. [69]

184. V tejto súvislosti, ako Komisia uviedla vo svojom vyjadrení k žalobe a ako vyplýva z preskúmania tretieho a štvrtého odvolacieho dôvodu uvedeného v týchto návrhoch, Súd prvého stupňa dôsledne preskúmal tvrdenia odvolateliek, ktoré zopakovali v bodoch 103 až 108 svojho odvolania.

185. Okrem toho, pokiaľ ide o konkrétnejšie námietky týkajúce sa údajného nepomeru pokuty vo vzťahu k celosvetovému obratu odvolateliek, ako aj objemu prvej úrovne dotknutých trhov, ktoré neboli preskúmané v rámci odpovede na predchádzajúce odvolacie dôvody, Súd prvého stupňa v bodoch 228 až 232 napadnutého rozsudku správne overil, či suma stanovená v spornom rozhodnutí bola vzhľadom na tvrdenia odvolateliek a jeho neobmedzenú právomoc primeraná uvedeným skutočnostiam. V tejto súvislosti treba uviesť, že Súd prvého stupňa vykonal toto posúdenie bez toho, aby sa pridŕžal

67 — Pozri najmä rozsudky z 15. decembra 1994, Finsider/Komisia, C-320/92 P, Zb. s. I-5697, bod 46; z 8. júla 1999, Hercules Chemicals/Komisia, C-51/92 P, Zb. s. I-4235, bod 109; Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný, bod 614, a Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, bod 245.

68 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný, bod 246 a citovanú judikatúru.

69 — Pozri najmä rozsudky Baustahlgewebe/Komisia, už citovaný, bod 128, a Groupe Danone/Komisia, už citovaný, bod 69.

10 %-ného stropu celkového obratu stanoveného v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, ktorého dodržanie nemôže, ako správne rozhodol v bode 226 napadnutého rozsudku, automaticky zaručiť primeranosť pokuty.

186. Vo svetle týchto úvah navrhujem zamietnutie piateho odvolacieho dôvodu a rovnako aj odvolania v celom rozsahu.

III — O trovách

187. Podľa článku 122 prvého odseku Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak odvolanie nie je dôvodné, Súdny dvor rozhodne o trovách konania. Podľa článku 69 ods. 2 uvedeného rokovacieho poriadku uplatniteľného na konanie o odvolaní na základe článku 118 toho istého rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať odvolateľky na náhradu trov konania a odvolateľky nemali vo veci úspech, je podľa mňa opodstatnené ich zaviazať na náhradu trov odvolacieho konania.

IV — Návrh

188. Vzhľadom na uvedené navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol takto:

1. Odvolanie sa zamieta.

2. Spoločnosti William Prym GmbH & Co. KG a Prym Consumer GmbH & Co. KG sú zaviazané na náhradu trov konania.